

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารุ่นนี้ มุ่งศึกษาองค์ประกอบการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดชลบุรี โดยนำเสนอในส่วนของแนวคิด และทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดที่เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
2. แนวคิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดที่เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

นักจิตวิทยาและนักสังคมศาสตร์ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิดตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ปรากฏว่าจำนวนเด็กและวัยรุ่นที่กระทำผิดมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าเดิม และลักษณะของการกระทำผิดก็รุนแรงกว่าสมัยก่อน และสาเหตุของการกระทำผิดนั้นก็ซับซ้อน มีทั้งที่เนื่องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยเฉพาะ หรือหลายสาเหตุประกอบกันประการสำคัญก็คือการที่จะเข้าใจสาเหตุนั้นจะต้องศึกษาถึงองค์ประกอบทางสังคม พัฒนาการของบุคลิกภาพ อุปนิสัย ความเชื่อ แรงจูงใจ และอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวถึงสาเหตุของการกระทำผิดได้ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเอง

ประภาศน์ อวยชัย (2517, หน้า 5-7) วิจัยเรื่องบทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ พบว่าสาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเองนั้น ได้แก่

1.1 พันธกรรม หรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่ ทำให้เด็กที่เกิดมาเป็นโรคปัญญาอ่อน จิตใจบกพร่อง ซึ่งเป็นผลร้ายต่อเด็กเพราะจะทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรองยับยั้งหรือหักห้ามใจต่อต้านกับสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากโรคภัยไข้เจ็บของบิดามารดาที่ต่อเนื่องมาถึงบุตร เช่น โรคบุรุษ วันโรค เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้เด็กมีจิตใจผิดปกติไปได้เช่นกัน

1.2 ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ เด็กที่มีร่างกายพิการหรือไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นมาแต่กำเนิดหรือประสบเคราะห์กรรมขึ้นในภายหลัง หรือโรคภัยเบียดเบียน เช่น เกิดป่วยเป็น

โรคเรื้อรังซึ่งไม่อาจรักษาให้หายขาดได้ เช่น โรคระบบประสาทพิการ ไข้มาลาเรียขึ้นสมอง หรือเป็นไข้ไทฟอยด์ เป็นต้น อาการของโรคเหล่านี้ย่อมทำลายสุขภาพและจิตใจของเด็กได้ บางรายทำให้เกิดโรคประสาทและเกิดปมด้อยขึ้น ในทางจิตวิทยาเด็กพวกนี้จะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มักมองโลกในแง่ร้าย เห็นผู้อื่นเป็นศัตรู หรือเข้าใจผิดคิดว่าถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองโดยเกิดความรู้สึกอยากแสดงฤทธิ์เดชในทางชั่วร้ายอยู่แล้ว ถ้ายังมาถูกใครล้อเลียนก็ยิ่งเสมือนเอาน้ำมันมาราดไฟ และได้กระทำผิดทางอาญาขึ้นเป็นจำนวนไม่น้อย

1.3 ภาวะแห่งจิตใจ เด็กก็เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่อาจมีอารมณ์และจิตใจแตกต่างกัน โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสภาพเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือที่เรียกว่าวัยรุ่นนั้น มักมีอารมณ์รุนแรงฉุนเฉียว โกรธง่าย บางคนก็เป็นคนเจ้าทุกข์ มักมีอารมณ์ขุ่นมัว เอาใจยาก หงุดหงิด ทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ และชอบแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นภัยต่อผู้อื่นได้ ในบางโอกาส แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ โรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน ที่จะมาเสริมสร้างบุคลิกภาพของแต่ละคนด้วย

นอกจากนี้ แชฟเฟอร์ และคันทัน (Schafer & Kundton, 1980) ยังกล่าวว่าความบกพร่องทางร่างกาย เช่น ร่างกายพิการ โรคภัยไข้เจ็บ หรือสิ่งที่เด็กได้รับมาจากบรรพบุรุษ ทำให้เด็กคิดมาก ไม่สบายใจ เกิดปมด้อย เมื่อสะสมอยู่ในตัวเด็กเป็นเวลานาน อาจนำไปสู่ความบกพร่องทางจิตใจได้ (Mental Deficiency) ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลทำให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิดหรือมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง (Deviant Behavior)

1.4 สถิติปัญหาและการศึกษา โดยที่มนุษย์เราเกิดมาย่อมมีสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดไม่เท่าเทียมกัน บางคนมีสติปัญญาสูงหรือระดับธรรมดา บางคนก็มีสติปัญญาธรรมดาหรือที่เรียกว่าปานกลาง บางคนก็โง่งมาแต่กำเนิดช่วยตัวเองไม่ได้ บางคนก็โง่งมาแต่ก็พอช่วยตัวเองได้ บางคนก็ปัญญาทึบเล่นเรียนอะไรก็ 모르เรื่อง ความจำไม่ดี เรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ผลสุดท้ายก็เลยคิดอ่านหนีโรงเรียน ไปเที่ยวสำส่อน และกลายเป็นเหยื่อแห่งความชั่วร้าย โดยอาจถูกชักจูงให้เห็นผิดเป็นชอบ และกลายเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายไปก็มี

การค้นพบนี้สอดคล้องกับนักจิตวิทยาหลายท่านที่กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับความประพฤตินั้น โดยเฉลี่ยแล้วเด็กเหล่านี้มักจะมีสติปัญญาปานกลาง ก่อนข้างต่ำ และต่ำมาก สำหรับหัวหน้าแก๊งนั้นมักจะมีสติปัญญาสูง สามารถปกครองเด็กอื่น ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกได้ กล่าวคือ มีอำนาจบังคับให้เด็กคนอื่นทำตามคำสั่งได้ และในกรณีที่เกิดมีเรื่องเดือดร้อนขึ้น พวกลูกน้องที่มีสติปัญญาต่ำกว่าและมีความสามารถน้อยกว่ามักจะถูกตำราวจับ ส่วนหัวหน้าผู้มีความเฉลียวฉลาดมากกว่า มักจะสามารถเอาตัวรอดไปได้เสมอ

อนึ่งบุคคลผู้มีสติปัญญาต่ำกว่าย่อมถูกชักจูงให้กระทำความผิดต่าง ๆ ได้ง่าย เพราะฉะนั้นจึงพบว่าเด็กที่กระทำผิดมักเป็นผู้มีสติปัญญาต่ำ อย่างไรก็ตามการที่จะมีสติปัญญาสูงหรือต่ำนั้นเป็นเรื่องของพันธุกรรม ไม่มีใครสามารถช่วยให้เด็กมีสติปัญญาสูงขึ้นได้

นอกจากนี้ เมื่อดูสถิติผลการทดสอบระดับเชาว์ปัญญาของเด็กที่กระทำผิด จะเห็นว่าเด็กที่กระทำผิดจะมีระดับเชาว์ปัญญาอยู่ระหว่างระดับปานกลาง ทึบ และ ทึบมาก พวกที่มีปัญญาทึบกระทำผิดส่วนใหญ่เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกชักจูงจากผู้ใหญ่ ส่วนพวกระดับปัญญาปานกลางสาเหตุมาจากอื่น ๆ เช่น เกิดจากอารมณ์ของตนเองเพราะเด็กมีปมด้อย มีร่างกายพิกลพิการ เด็กมีปัญหาในการปรับตัว มีความผิดปกติทางอารมณ์เพศ มีปัญหาขาดการเลี้ยงดูให้ถูกทาง โดยเฉพาะทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม เด็กคบเพื่อนชั่ว และสภาพครอบครัวยุ่งเหยิงหรือแตกแยก เป็นต้น

1.5 สัญชาตญาณ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวเองโดยไม่มีใครสั่งสอนหรืออบรมให้ เช่น สัญชาตญาณความอยากรู้อยากเห็น ความอยากรู้อยากเห็น หรือสัญชาตญาณทางกามารมณ์ เป็นต้น ล้วนเป็นสิ่งที่อาจจะเป็นสาเหตุให้เด็กกระทำผิดได้อย่างหนึ่ง ตัวอย่างโดยเฉพาะเท่าที่ปรากฏก็คือเด็กบางคนอาจมีสัญชาตญาณทางกามารมณ์แก่กล้า กล่าวคือ มีความปรารถนาทางเพศรุนแรงกว่าบุคคลธรรมดาอื่น ๆ และต้องหาทางออกเพื่อปลดปล่อยความใคร่หรือความพอใจของตนด้วยการข่มขืนเด็กอื่น หรือบางทีก็เป็นโรคกามวิปริต สามารถทำให้กลับกลายเป็นผู้ร้ายทางกามไปด้วยก็มี บางคนก็มีสัญชาตญาณในทางก้าวร้าวชอบรุกรานผู้อื่น เข้าที่ไหนก็ต้องทะเลาะวิวาทชกต่อยทำร้ายผู้อื่นอยู่เสมอ

2. สาเหตุทางครอบครัว

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่นักสังคมวิทยาว่า ครอบครัวเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดของสังคมบ้านและครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันสังคมที่มีความสำคัญอันดับแรกในการที่จะสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็ก ถ้าภายในบ้านหรือครอบครัวมีความผาสุก ทุกคนมีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดีบิดามารดามีความห่วงใยในตัวลูก โดยเอาใจใส่อุปการะเลี้ยงดูและพยายามอบรมบ่มนิสัยในทางดีงามให้แก่บุตร และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตร ย่อมทำให้บุตรเกิดความรักพ่อแม่ มีความอบอุ่น และมีแต่ความสุขรวมทั้งรับแต่สิ่งที่ดีงามเข้ามาในชีวิต ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดี แต่ในทางตรงข้ามครอบครัวที่บิดามารดาไม่มีความสามัคคี เสียสละและให้อภัยซึ่งกันและกัน มีการทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เด็กก็ย่อมรับนิสัยก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ชอบวิวาทหรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นโรคประสาท จู้จี้ ขี้บ่น เด็กก็มักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์หรือในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบเล่นการพนันหรือดื่มสุรา เด็กอาจติดนิสัยชอบเล่นการพนันหรือดื่มสุราไปด้วย หรือเด็กที่พ่อแม่เลิกร้าง แยกแยก ไม่ได้อยู่ร่วมกัน เด็กก็มักจะติดนิสัยแข่งกระด้างหรือ

กลายเป็นพาลเกรเพื่อหาทางชดเชยความต้องการที่ขาดไป เป็นต้น หรือเด็กกำพร้าพ่อแม่หรือพ่อแม่ถึงแก่กรรมทั้งสองคน ก็ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นและเกิดมีปัญหาด้านทางความประพฤติได้เช่นกัน นอกจากนี้ ครอบครัวที่พ่อแม่เข้มงวดกวดขันมากเกินไปหรืออ่อนโยนตามใจมากเกินไป ก็จะทำให้เด็กเสียนิสัยและประพฤติผิดได้ง่าย นอกจากนี้ครอบครัวยากจนและมีลูกมากย่อมทำให้พ่อแม่ดูแลไม่ทั่วถึง เด็กก็ได้รับความเดือดร้อนยากลำบาก เด็กที่ขาดความอบอุ่นมั่นคงทางจิตใจย่อมเติบโตขึ้นกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านทางความประพฤติ

เด็กกับผู้ใหญ่ที่ไม่มีความเข้าใจกัน ผู้ใหญ่มักใช้อำนาจบังคับเด็ก ยิ่งกว่านี้ถ้าพ่อแม่มีเมียน้อยหรือแม่มีชู้ด้วยแล้วยิ่งเป็นภัยแก่จิตใจเด็กที่สุด กล่าวได้ว่าครอบครัวใดตกอยู่ในสภาพที่แตกแยกหรือบ้านแตกย่อมทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น ขาดที่พึ่งทางใจ ทำให้ไม่มีความสุขและมีผลทำให้เด็กประพฤติผิดทำนองคลองธรรม และเป็นเหตุแห่งการกระทำผิดกฎหมายได้อย่างง่ายดาย

เนื่องจากครอบครัวเป็นทั้งกลุ่มและสถาบันที่สำคัญที่สุด เป็นช่วงเวลาที่บุคลิกภาพของบุคคลกำลังก่อรูปและพัฒนาขึ้นมา ความใกล้ชิดสนิทสนมและโอกาสที่ติดต่อสัมพันธ์กันได้สืบเนื่องต่อมาจนกระทั่งถึงวัยรุ่น ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญมากเป็นพิเศษในการพัฒนาแบบแผนความประพฤติที่เด็กจะแสดงออกมาให้ปรากฏแก่สังคม ด้วยเหตุนี้จึงเชื่อกันว่าความบกพร่องอะไรบางอย่างหรือหลายอย่างในครอบครัวจึงเป็นเหตุที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือความเกรงของเด็ก ๆ

นักสังคมวิทยาได้ให้ความสนใจและทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับการกระทำผิดของเยาวชน และระหว่างการทำผิดของเยาวชนกับภาวะทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูเด็กกันเป็นอันมาก จากผลของการวิจัยเหล่านี้ต่างลงความเห็นกันว่า เป็นการยากที่จะชี้ให้เห็นเฉพาะเจาะจงลงไปว่าอิทธิพลอะไรในครอบครัวทำให้เกิดปัญหาเด็กกระทำผิดหรืออาชญากรรมได้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

1. ครอบครัวทั้งหลายไม่ได้เหมือนกันไปทั้งหมด ในบางครอบครัวสมาชิกมีความผูกพันทางจิตใจกันอย่างแน่นแฟ้น แต่ในบางครอบครัวก็เป็นไปในทางตรงกันข้าม

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสมัยปัจจุบันมีผลกระทบต่อครอบครัวมากจนทำให้บทบาทของครอบครัวด้อยลง กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็ก ๆ แทนครอบครัว เช่น โรงเรียน กลุ่มเพื่อน แก๊งวัยรุ่น ฯลฯ ทำให้บทบาทของพ่อแม่ เกรือญาติเสื่อมคลายลง เด็ก ๆ มักใช้เวลาวันหนึ่ง ๆ อยู่กับสมาชิกในครอบครัวของตนเองน้อยมาก

อย่างไรก็ตาม นักสังคมวิทยาที่ให้ความสนใจต่อบทบาทของครอบครัวในปัญหาการกระทำผิดส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่า สภาพบ้านแตกและความล้มเหลวของครอบครัวในอันที่จะทำให้

เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและการให้ความรักใคร่ใยดีไม่เพียงพอหรือให้ผิดทาง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการทำให้เกิดปัญหาเด็กกระทำผิด (เสริน ปุณณะหิตานนท์, 2523, หน้า 328-329)

ซัทเธอร์แลนด์ และเครซี่ (Sutherland & Cressey, 1955 p. 125) ได้เสนอว่าครอบครัวอาจก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดได้ โดยผ่านกระบวนการ 5 อย่างซึ่งเกี่ยวพันซึ่งกันและกันดังต่อไปนี้คือ

1. ในครอบครัวมีตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม หรือแบบแผนความประพฤติที่ไม่ดี เช่น ความประพฤติผิดศีลธรรม ทางเพศ การติดสุรา ยาเสพติด การพนัน และความประพฤติที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการกระทำผิดในที่สุด
2. ชั้นสังคมของครอบครัวและถิ่นที่อยู่ของครอบครัวจะเป็นเครื่องกำหนดอัตรา การกระทำผิดของเด็ก กล่าวคือ เด็กที่อยู่ในถิ่นที่เป็นพาลเกร มีกิจกรรมไปในทางละเมิดกฎหมาย มีโอกาสคบเพื่อนเสเพลจะมีอัตราการกระทำผิดมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในถิ่นที่ไม่ค่อยมีปัญหาทางสังคม
3. ครอบครัวเป็นสิ่งที่กำหนดเกียรติภูมิของเด็ก เขาจะค่อย ๆ เรียนรู้ว่าบุคคลที่น่าเลื่อมใสศรัทธานั้นเป็นใคร ถ้าเด็กเกิดไปนิยมชมชอบคนที่ชอบละเมิดกฎหมายและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดด้วย โอกาสที่จะเสียคนก็ง่ายเข้า
4. ถ้าภายในครอบครัวไม่ราบรื่น ไม่เป็นสุข ไม่น่าอยู่ เด็ก ๆ ก็จะออกไปหาสิ่งชดเชยทดแทนนอกบ้าน ซึ่งถ้าเด็กไปถูกเพื่อนเสเพลชักจูง โน้มน้าวให้กระทำผิด เด็กก็จะกลายเป็นเด็กเกรไป
5. ครอบครัวเพิกเฉยหรือไม่สามารถอบรมสั่งสอนให้เด็กเคารพต่อกฎหมายหรือปกป้องเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กได้ใจ ทำอะไรตามใจตนเองและไม่คุ้นเคยกับกฎเกณฑ์ของสังคม ทำให้เด็กกลายสภาพเป็นเด็กที่ก้าวร้าวหรือเด็กเกรไปในที่สุด

สรุปได้ว่า เมื่อเด็กประสบปัญหาในครอบครัวเด็กจะมีโอกาสติดต่อกับและเรียนรู้การกระทำผิดภายนอกบ้านมากขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าครอบครัวสามารถทำให้เด็กคุ้นเคยกับข้อห้ามต่าง ๆ ของสังคมมากน้อยแค่ไหน ถ้าฟังความทุกข้อใจแต่เพียงอย่างเดียวไม่จำเป็นที่เด็กจะต้องเสียคนเสมอไป การอบรมสั่งสอนและแบบแผนความประพฤติที่ดีเป็นสิ่งที่เด็กควรจะได้รับ และเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ และควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเริ่ม

แชฟเฟอร์ และคูนด์ตัน (Schafer & Kundton, 1980) ได้กล่าวถึงครอบครัวซึ่งเป็นผลทำให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิด โดยสรุปว่า บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นที่จะส่งเสริมอุปนิสัยความคิด

สร้างสรรค์และบุคลิกภาพของเด็ก พฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่เป็นผลที่ได้มาจากการอบรมเลี้ยงดูภายในบ้าน เด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีความสุข บิดามารดามีความรักใคร่สนิทสนมกัน มีความห่วงใยในบุตรและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตร เด็กจะพูดจาด้วยความสุภาพอ่อนโยน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่ในทางตรงข้ามครอบครัวที่ไม่มีความสุข บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันเสมอ เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ก้าวร้าว พูดจาหยาบคายชอบทะเลาะวิวาท ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด ศรีสังคม (2504, หน้า 27) ที่กล่าวว่า วัยเด็กเป็นวัยที่อ่อนไหวต้องการความอบอุ่น ความรัก การปกป้องดูแลจากบ้านและบุคคลภายในครอบครัว หากสภาวะภายในบ้านและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดีถึงขนาดที่เรียกว่า “บ้านแตก” (Broken Home) ก็อาจทำให้เด็กประพฤติเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมหรือกลายเป็นผู้กระทำความผิดได้

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2520, หน้า 170) ยังได้เน้นให้เห็นว่า สภาพที่จัดว่าเป็น “บ้านแตก” ได้แก่ บิดามารดาไม่ปรองดองกัน ทะเลาะกันบ่อยๆ หรือหย่าร้างกัน มารดาไปมีสามีใหม่หรือบิดามีภรรยาใหม่ และไม่ให้ความอุปการะแก่บุตรเท่าที่ควร สิ่งเหล่านี้จัดเป็นสภาพบ้านแตกทั้งสิ้นส่วนใหญ่ของเด็กเกิดมาจากบ้านที่ประสบความยุ่งยาก บ้านที่เข้าลักษณะบ้านแตก สาเหตุหลักๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วจึงเป็นเหตุให้เด็กขาดความรักจากบิดามารดา และเห็นไปหาทางชดเชยด้วยการมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ

นักสังคมวิทยาได้เน้นถึงสภาพ “บ้านแตก” ว่าเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่น สำหรับเรื่อง “บ้านแตก” นั้นอาจแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ

ก) บิดาหรือมารดาตาย หรือตายทั้งคู่

ข) บิดามารดายังมีชีวิตอยู่แต่ทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือมีความเห็นไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนและระเบียบวินัยภายในครอบครัว โดยเหตุที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนา นอกจากนั้น นักสังคมวิทยาถือว่าการที่พี่น้องได้รับความรักใคร่จากบิดามารดาไม่เท่าเทียมกันจนทำให้เกิดความอิจฉาริษยากันก็จัดเข้าอยู่ในลักษณะของ “บ้านแตก” ด้วย (สุพัตรา สุภาพ, 2541, หน้า 18-19)

อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กอีกพวกหนึ่งที่ไม่มีบ้าน โดยเป็นเด็กที่หนีออกจากบ้านหรือมาจากต่างจังหวัดเด็กเหล่านี้จะอยู่ตามตลาด วัด หรือที่สาธารณะ ถ้ามีผู้ใหญ่คอยแนะนำช่วยเหลือให้กระทำผิด เด็กเหล่านี้ก็จะกระทำผิดได้ง่ายขึ้น

3. สาเหตุทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไปของชุมชนและภาวะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด

3.1 ภาวะทางเศรษฐกิจของชุมชน บุคคลใดอยู่ในชุมชนหรือสังคมที่มีภาวะทางเศรษฐกิจรุ่งเรือง การกินอยู่และการดำรงชีวิตของชนกลุ่มนั้นก็ย่อมอยู่ในมาตรฐานการครองชีพสูง ประชาชนอยู่ดีกินดี ได้รับแต่ความสะดวกสบาย ไม่มีความเดือดร้อนในค่าครองชีพ ประชาชนมีแต่ความสุข จิตใจเบิกบานและอยู่กันอย่างปกติสุข ตรงกันข้ามหากประชาชนของสังคมหรือประเทศนั้นอยู่ในภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรม เกิดวิกฤตการณ์อันเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุ นานาประการ ทำให้เกิดความแร้นแค้นและอึดอัดขาดแคลน ผลผลิตที่ได้รับไม่พอแก่ความต้องการของประชาชนในการอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดสภาวะข้าวยากหมากแพงขึ้น การกระจายรายได้หรือการเก็บภาษีอากรไม่เป็นธรรมแก่สังคม อำนาจการซื้อของเงินตราลดน้อยลง ย่อมมีผลกระทบกระเทือนผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้ประจำอย่างมาก มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะในทางเศรษฐกิจของสังคมอย่างใหญ่หลวง

โดยที่ประเทศไทยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาศัยอยู่ในชนบทที่ด้อยพัฒนาเกษตรกรรมส่วนมากไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ผลผลิตที่ได้ต่ำ ขาดความสะดวกในด้านคมนาคม เรื่องเครดิตและการตลาด น้ำไม่พอใช้ ขาดอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค อนามัยไม่ดี มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนขาดการศึกษา ค่าครองชีพสูง ประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ทั้งยังได้รับความไม่เป็นธรรมในเรื่องภาษีอากรและมีปัญหาคนว่างงานมาก หลังฤดูการทำนาหรือเก็บเกี่ยวแล้ว ทำให้มีชีวิตไปวัน ๆ หนึ่งโดยไม่มีอนาคตและทำให้หลงผิด เช่น จับกลุ่มมั่วสุม เสพสุรา เล่นการพนัน มิฉะนั้นก็อพยพเข้ามาในเมืองหลวงก่อความยุ่งยากและทำให้กลายเป็นอาชญากรไปแล้วมากต่อมาก

3.2 ภาวะเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด ความยากจนย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้คนเราจำเป็นต้องกระทำความผิดฐานประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรืออาจกล่าวได้ว่าความจนเป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ในบางกรณีมิใช่ตัวคนเดียวยังมีครอบครัวและบุตรเล็ก ๆ อีกมากที่ต้องเลี้ยงดู เมื่อถูกบีบบังคับในด้านนี้หนักเข้าก็อาจกลายเป็นโรคจิตหรือมีละนัยนั้นก็อาจทำให้เห็นผิดเป็นชอบก่ออาชญากรรมขึ้น โดยเฉพาะในครอบครัวที่ยากจน บิดามารดาต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่อบรมดูแลบุตร จึงมักเลี้ยงดูบุตรตามยถากรรมขาดการศึกษา มีแต่ความอดอยากหิวโหยอยู่ตลอดเวลา ก็ย่อมทำให้เด็กต้องช่วยตนเองโดยไปลักขโมยเขากิน ต่อ ๆ ไปก็อาจติดนิสัยชั่ว กระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์อยู่เรื่อย ๆ โดยที่เห็นว่าไม่ต้องทำงานหนัก ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับไม่ได้ก็จะมีเงินทองใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย มีชีวิตอยู่อย่างสบาย แต่ถ้าถูกจับได้ก็ถือว่าเป็นคราวเคราะห์มากกว่าที่จะถือว่าเป็นความประพฤติน่าดี

กลุค และกลุค (Glueck & Glueck, 1968) ได้ศึกษาถึงฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของเด็กและวัยรุ่นสองกลุ่ม ๆ ละ 500 คน เพื่อเปรียบเทียบกัน กลุ่มหนึ่งเป็นเด็กและวัยรุ่นที่กระทำ ความผิด อีกกลุ่มหนึ่งไม่ได้กระทำความผิด พบว่า 9 ใน 10 คนของเด็กและวัยรุ่นที่กระทำผิดมาจาก ครอบครัวชั้นต่ำ มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และ 5 ใน 10 คนของเด็กและวัยรุ่นที่ไม่ได้กระทำผิดมี ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ แสดงให้เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหรือความยากจน รวมทั้ง สภาพที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิด ซึ่งสอดคล้องกับนักจิตวิทยาที่ กล่าวไว้ว่า การที่เด็กประสบความยากจนจะทำให้เด็กคิดไปว่าตนได้รับความอยุติธรรมเพราะ ครอบครัวของตนยากจน จึงคิดขโมยข้าวของผู้อื่นมาชดเชย ความจริงจิตแพทย์ก็มีความเชื่อว่าเด็ก ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะคืออาจจะมีความข้องคับใจ (Frustration) ได้เช่นเดียวกับเด็กที่มาจาก ครอบครัวที่ยากจน แต่เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีมีโอกาสปลดปล่อยระบายอารมณ์ได้ มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน เช่น อาจจะมีโอกาสเข้าฝึกฝนอบรมบ่มนิสัยในโรงเรียน หรือเล่นกีฬาต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ เดนทีเลอร์ (Dentler, 1962, pp. 733-743) ยังได้พบว่าความยากจนมีความสัมพันธ์ กันกับการลักขโมย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ยากจนมีโอกาสที่จะกระทำ ผิด (เช่น ลักขโมย และอื่น ๆ) ได้มากกว่าเด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี

อย่างไรก็ตาม ในสังคมทุกแห่งก็ย่อมจะมีบุคคลบางจำพวกที่มีความทะเยอทะยานคิดจะ เปลี่ยนฐานะให้ร่ำรวย มีหน้ามีตาขึ้นอย่างรวดเร็ว และได้พยายามทุกวิถีทางด้วยทรัพย์สินบุชาเงิน เป็นพระเจ้าเพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ตนเป็นคนเด่น ได้รับการยกย่องในสังคมเพื่อเป็น ช่องทางกอบโกยต่อไปโดยไม่ไ้ระลึกถึงความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศ ชื่อเสียง วงศ์สกุล หรือความ เดือดร้อนของเพื่อนร่วมชาติแต่ประการใด เพียงขอให้ได้มาแต่ในสิ่งที่ตนปรารถนาแล้วก็แล้วกัน เมื่อไม่ สามารถจะหามาได้โดยสุจริตก็ต้องดำเนินการในทางทุจริต ทำให้กลับกลายเป็นอาชญากร และ นับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง ซึ่งก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง

4. สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คนเราเกิดมาต้องพบกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวหลายประการ ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลทำให้ชีวิต ของบุคคลนั้น ๆ โน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่งได้ เช่น เด็กย่อมเลียนแบบและได้นิสัยจากบิดามารดา หรือครูบาอาจารย์บ้างไม่มากก็น้อย ธรรมชาติ ภูมิประเทศ สถานที่ ดินฟ้าอากาศ การศึกษา และ สภาพการณ์ทั่วไปก็อาจทำให้บุคคลแตกต่างกันออกไปทั้งทางกิริยาจาและนิสัยใจคอ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนความคิดอ่านหรือความต้องการได้ นักปราชญ์ทางอาชญวิทยา

หลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ต่างกันในเรื่องสาเหตุแห่งการกระทำผิด แต่หลายท่านได้พูดถึงความสำคัญของปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น

ชีชาโร ลอมโบโรโซ ซึ่งถือกันว่าเป็นบิดาแห่งอาชญวิทยาได้กล่าวว่า เกี่ยวกับร่างกายมนุษย์ เป็นเหตุก่อให้เกิดความโน้มเอียงในทางอาชญากรรม ทางแก้ไขได้บ้างก็โดยจัดการให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม

เฮนริโก เฟอร์รี ศาสตราจารย์สอนกฎหมายอาญา ได้อธิบายสาเหตุแห่งการกระทำผิดในทฤษฎะที่ต่างออกไป คือ ก) สืบเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ข) สืบเนื่องมาจากพันธุกรรม และ ค) สืบเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมยังอาจแบ่งออกเป็น

4.1 การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร รวมทั้งการอพยพจากชนบทเข้ามาในเมืองหลวง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ประกอบเป็นสาเหตุของอาชญากรรม ได้แก่ ปัญหาความยากจนของประชาชน ปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม และปัญหาการว่างงาน ปัญหาการศึกษา การสาธารณสุข กล่าวคือ เด็กมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดแคลนอาหาร ขาดแคลนบริการสุขภาพอนามัยในบางกรณีไม่มีแม่กระทั่งโรงเรียน คนเป็นจำนวนมากต้องอาศัยอยู่ในภาวะที่บีบคั้นด้วยความยากจน ต้องประสบปัญหาการว่างงาน การไร้การศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมและศีลธรรม อันเป็นมูลฐานเบื้องต้นที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมโดยอาชีพขึ้นได้โดยง่าย เพราะสภาพแวดล้อมชักจูงให้เด็กและเยาวชนหันไปสู่อบายมุขและอาชญากรรมนั่นเอง

4.2 การศึกษาอบรม โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในการปั้นชีวิตจิตใจและอนาคตของเด็กและเยาวชนของชาติ ไม่ว่าจะเป็นไปในด้านความรู้ทางวิชาการหรือในด้านศีลธรรมจรรยา หรือความประพฤติ ตลอดจนอาชีพที่เด็กและเยาวชนจะยึดเป็นหลักในการดำรงชีวิต การบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดีต่อไปในภายภาคหน้า เช่นเดียวกับสถาบันครอบครัว ฉะนั้นครูอาจารย์จะต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ประพฤติผิดศีลธรรมหรือล่วงละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้แบบอย่างที่ดีและขาดความเคารพเชื่อฟัง ครูอาจารย์โรงเรียนจะต้องพยายามกวดขันความประพฤติให้เด็กนักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย จะต้องมีความสัมพันธ์อันดี และมีการติดต่อร่วมมือประสานงานกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี อย่าให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติเสื่อมเสียหรือเกิดความเบื่อหน่ายทอดทิ้ง ซึ่งอาจทำให้ต้องคิดอ่านหนีโรงเรียนและไปมั่วสุมกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดได้ง่าย อีกประการหนึ่งปัญหาในเรื่องสถานที่เรียนไม่พอหรือขาดแคลนครูอาจารย์ ทำให้เด็กไม่มีที่เรียน กลายเป็นเด็กเร่ร่อนจรจัด ลักเล็กขโมยน้อยก็มี หรือเมื่อเรียนจบแล้วเด็กหรือ

เยาวชนหางานทำไม่ได้ต้องกลายเป็นคนว่างงาน ซึ่งเป็นกรณีที่ประเทศไทยประสบปัญหานี้อยู่ในปัจจุบัน ก็เป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำการอันเป็นปฏิกิริยาต่อสังคม และเป็นความผิดอาญาขึ้นได้เหมือนกัน

4.3 เด็กและเยาวชนหันหลังและห่างเหินต่อศาสนา โดยที่มนุษย์เราเกิดมาจะต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดยึดไว้เป็นหลักในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ และศาสนาเท่านั้นที่จะเป็นแนวทางให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุข เพราะทุกศาสนาต่างมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ประพฤติกปฏิบัติละจากกรรมชั่ว ประกอบแต่กรรมดีด้วยกันเท่านั้น สถาบันทางศาสนาได้มีบทบาทสำคัญในการช่วยอบรมจิตใจของผู้ใหญ่และเด็กให้เป็นคนดีอยู่ในศีลธรรม เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ไม่เบียดเบียนหรือทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาและการสังคมสงเคราะห์ด้วย ปัจจุบันคนสมัยใหม่ที่หลงผิดเพี้ยนอยู่กับความนิยมทางวัตถุมักจะหลงทั้งคำสอนของศาสนาด้วยเห็นว่าเป็นสิ่งมลายและล้าสมัย จึงทำให้ขาดที่ยึดเหนี่ยวทางใจที่จะให้ความมั่นคงเพื่อฟันฝ่าอุปสรรคและมรสุมทั้งหลายของชีวิต และทำให้ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อศาสนาได้ลดน้อยลง และยังมีความเข้าใจในแก่นแท้ของหลักธรรมผิดไปทำให้เด็กและเยาวชนพลอยเสื่อมศรัทธาต่อศาสนาไปด้วยและขาดที่ยึดเหนี่ยวทางใจ ทำให้บางคนมีความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัวไม่รอด อันเป็นเหตุให้ง่ายต่อการกระทำผิดยิ่งขึ้น

4.4 สภาพถิ่นที่อยู่ ปัญหาเกี่ยวกับความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะที่ว่างได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดที่ทำกินหรือทำกินไม่ได้ผลและโอกาสในการหางานทำในกรุงมีมากกว่า จึงทำให้คนชนบทอพยพเข้ามาทำกินในกรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่ ซึ่งมีทั้งแบบถาวรและชั่วคราว ที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ มีผู้คนอาศัยอัดเยียดก่อให้เกิดความสกปรกจนกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้อาศัย ปราศจากระเบียบ ก่อให้เกิดปัญหายุงยักทางสังคม โดยเฉพาะในด้านที่เป็นย่านของประชาชนผู้มีรายได้น้อย ทำให้ต้องอยู่กันอย่างแออัด ขาดสถานที่ที่เด็กจะอาศัยเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้ เช่น เล่นกีฬาหรือหาความสำราญอย่างอื่น ๆ เยาวชนวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงมีเวลาว่างมาก เมื่อขาดการชักจูงช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ที่จะใช้เวลาว่างเหล่านั้น เด็กก็เลยใช้ไปในทางที่ไม่เป็นสาระหรือไม่ก็หันไปหาการพนันหรืออบายมุขต่าง ๆ และอาจกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

ตามทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปถือว่า สังคมเมืองของประเทศที่พัฒนาแล้วแบ่งออกได้เป็นเขต ๆ ก็คือ เขตกลางสุด ถือว่าเป็นย่านธุรกิจ การค้า เขตถัดมาเป็นเขตที่สังคมอยู่กันหนาแน่นรวมทั้งแหล่งสลับด้วย เขตที่สามเป็นเขตที่อยู่อาศัยของพวกที่มีบ้านอยู่ติดกันแบบแฟลต

เขตที่สี่เป็นเขตที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวเดี่ยวโดด ๆ และเขตที่ห้าเป็นเขตชานเมือง จากการศึกษาของนักอาชีววิทยาพบว่า อาชญากรรมที่มีมากคือเขตที่หนึ่งและเขตที่สองและจะค่อย ๆ ลดลงไปเรื่อย ๆ ในเขตที่ถัด ๆ ไป ยกเว้นอาชญากรรมบางประเภท เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ การพนัน โสเภณี ซึ่งนอกจากจะมีมากในเขตที่สองแล้ว ยังมีอยู่ทั่วไปทุกเขต

สำหรับในประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร อาชญากรรมจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะปัญหาการเพิ่มของประชากร การว่างงาน การปล่อยนกโทษมาก ประกอบกับมีแหล่งอบายมุขและยาเสพติดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ของเรามีแหล่งสลัมไม่ต่ำกว่า 300 แห่ง มีครอบครัวรวมอยู่ทั้งหมดกว่า 70,000 ครอบครัว โดยมีประชากรลูกเล็กเด็กแดง หนุ่มสาว เต่าแก่ รวมชุมนุมอยู่ประมาณ 900,000 คน (อรรถพ ฐาบุร, 2522)

ปัญหาที่สำคัญของสลัมก็คือปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะหรือไม่ดีพอ หากความสุขสบายไม่ได้ ปัญหาการศึกษาของเด็ก ปัญหาการ มั่วสุมของวัยรุ่น ซึ่งนำไปสู่การกระทำผิดต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าสลัมเป็นที่อยู่ของคนคอยขายแลกเงินต้องเผชิญกับความทุกข์ยากลำบากต่าง ๆ เป็นวิถีชีวิตที่รับช่วงเรียนรู้กันมาหลายชั่วอายุคน ได้รับความกดดันทางจิตใจ ฐานะการเงินขาดแคลนและถูกบีบบังคับเพราะความจำเป็นต่าง ๆ จึงเปิดโอกาสให้คนทำความชั่วหรือทำผิดกฎหมายได้ง่าย

นอกจากนี้การย้ายถิ่นที่อยู่บ่อย ๆ ก็อาจเป็นผลร้ายต่อเด็กและเยาวชนได้ จากการศึกษาค้นคว้าในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา (Sullenger, 1936, p. 179; Kingsley, 1949, pp. 392-429) ปรากฏว่าเด็กที่ย้ายที่อยู่บ่อย ๆ เช่น ย้ายไปเพื่อการศึกษาเล่าเรียนในท้องถิ่นอื่น อันเป็นการจากบิดามารดาไปอยู่ห่างไกล ต้องปกครองตนเอง ขาดผู้ควบคุมดูแลหรือแม้จะมีผู้ปกครองแต่ก็ไม่แน่ว่าผู้ปกครองนั้นจะเอาใจใส่เหมือนบิดามารดา และมักจะเป็นการย้ายจากสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างสงบ มีมาตรฐานความเป็นอยู่และความประพฤติที่เหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการควบคุมทางสังคมที่มีประสิทธิภาพไปยังชุมชนที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายหามาตรฐานที่แน่นอนไม่ได้และเต็มไปด้วยสิ่งเย้ายวนอบายมุขต่าง ๆ ที่ทำให้คนเสียได้ง่าย ดังนั้น เด็กที่ต้องย้ายที่อยู่เช่นนี้จึงอยู่ในฐานะที่ล่อแหลมต่ออันตรายเป็นอย่างมาก ในประเทศเราก็ต้องประสบกับปัญหานี้อย่างมากในปัจจุบัน เด็กต่างจังหวัดที่หัดขี่มอเตอร์ไซด์เข้ามาเพื่อการศึกษาในเมืองหลวงอาจปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างจากของเดิมไม่ได้เพราะอยู่ห่างไกลจากผู้ปกครอง อาจทำให้บุคลิกภาพบกพร่องได้ การพ่ายแพ้ต่อความเย้ายวนในเมืองหลวงเป็นเรื่องที่พบเห็นหรือได้ฟังกันอยู่บ่อย ๆ อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือการย้ายถิ่นที่อยู่บ่อย ๆ ทำให้เด็กได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับเด็กเถาในท้องถิ่นใหม่ที่ย้ายไปจนกระทั่งกลายเป็นเด็กเถาไปด้วย เพราะเมื่อคนกลายเป็นคนใหม่ในท้องถิ่นก็

ย่อมต้องการเพื่อนคบค้าสมาคมด้วย และถ้าเด็กส่วนมาก (ที่ไม่ดี) เป็นพวกเด็กเกรแล้วก็ไม่พบไม่
ต้องสงสัยว่าการคบเพื่อนประเภทดังกล่าวก็เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของการเกร

4.5 สถานเริงรมย์เป็นแหล่งอบายมุขต่าง ๆ อาทิเช่น ชุองการพนัน ชุองโสเภณี
สถานที่อบอบนวด โรงน้ำชา ในค้กลับ คอฟฟี่ชอป โมเต็ล โรงโบว์ลิ่ง นับว่ามีส่วนที่ทำให้เด็กและ
เยาวชนเสียคนอีกจำนวนไม่น้อย เพราะถึงจะรู้ว่าป็นสถานที่อบายมุขแต่ก็ป็นสิ่งล่อใจให้เด็กและ
เยาวชนหลงเพลิดเพลิดติดอกติดใจทำให้เสียคนได้ง่าย จากรายงานของพนักงานคุมประพฤติที่ไป
สืบเสาะข้อเท็จจริงที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิดทางอาญา (ประภาศน์ อวยชัย, 2517, หน้า 13) มักจะ
ปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนมักไปมั่วสุมในแหล่งเริงรมย์ที่เป็นแหล่งอบายมุขดังกล่าวไม่น้อย เพราะ
เด็กหรือเยาวชนนี้เมื่อเคยเข้าไปเที่ยวในสถานเริงรมย์เสียครั้งหนึ่งแล้วก็มักจะหาทางเข้าไปเที่ยวอีก
ให้ได้ เมื่อไม่มีเงินก็มักหาเงินโดยทุจริต เช่น การลักขโมยหรือตีชิงวิ่งราว เป็นต้น

4.6 ผู้ใหญ่กระทำตัวอย่างไม่ดีให้เด็กเห็น เนื่องจากเด็กและเยาวชนถือเอาผู้ใหญ่เป็น
ตัวอย่างผู้ใหญ่ทำอะไรก็อยากเจริญรอยตาม ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่ทำไม่ดีซึ่งรวมทั้งการกระทำที่ไม่
เหมาะสมต่าง ๆ อาทิเช่น เกียจคร้าน ไม่ทำงาน มีกิริยาจาหาหยาบคาย ไม่สุภาพ มีความประพฤติ
เลื่อมเสีย ชอบดื่มสุราอาละวาด ดิดยาเสพติด ลักลอบดื่งบ่อนการพนันหรือชุองโสเภณี หรือคบ
เพื่อนนักเลงอันธพาล เป็นต้น เมื่อเด็กได้พบแต่สิ่งไม่ดีไม่งามตลอดมาก็อาจจดจำป็นตัวอย่างและ
ไปกระทำการผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมายได้โดยง่าย

4.7 การขัดแย้งในทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาปัจจุบัน
สามารถรับส่งทางดาวเทียมเข้าเครื่องรับโทรทัศน์ถึงตรงทุกบ้าน และมักมีอิทธิพลเหนือเยาวชนและ
วัยรุ่น มีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนกระทำตามโดยขาดการพิจารณาให้ถ่องแท้ ทั้งยังสำคัญผิดว่า
อารยธรรมของแต่ละประเทศวัดกันด้วยความเจริญทางด้านวัตถุ ทั้งยังเห็นว่า ป็นสิ่งโก้เก๋ เช่น
เรื่องการแต่งกาย การไว้ผมยาว หรือความประพฤติ กิริยามารยาทที่ไม่เหมาะสมและไม่เรียบร้อย
ต่าง ๆ ทั้งทำให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ กระทำผิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ผิดศีลธรรม และ
กลายป็นความผิดทางกฎหมายขึ้นด้วย

4.8 การคบเพื่อน เรื่องการคบเพื่อนก็ป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะถ้า
เด็กหรือเยาวชนได้เพื่อนเกรมีความประพฤติไม่ดีแล้ว ก็อาจชักจูงให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติ
เสียหายหรือเสียผู้เสียคนได้ โดยเฉพาะเด็กหมดที่พึ่งทางบ้านโดยพ่อแม่ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอน
หรือเด็กที่พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจปัญหาของลูก ย่อมทำให้เด็กต้องหันไปพึ่งนอกรบ้านแทน และอาจ
ไปได้เพื่อนชั่วที่ชักจูงไปในทางที่เลื่อมเสีย เช่น ชักชวนหนีโรงเรียน เที่ยวเตร่เสเพลในสถาน
เริงรมย์ซึ่งเป็นแหล่งอบายมุขต่าง ๆ จนกระทั่งไปเที่ยวหญิงโสเภณี เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ดื่ม

สุรา เป็นต้น จนกระทั่งคิดเป็นนิสัย เมื่อไม่มีเงินที่ขวตเร่เพื่อนก็ยุงให้ขโมยเงินบิดามารดา หรือถ้าเห็นโอกาสเหมาะก็เลยที่ขวตลักขโมยดีชิงวิ่งราวเขาก็มี ฉะนั้นการคบเพื่อนชั่วจึงทำให้เด็กดี ๆ ประพฤติผิดกฎหมายของบ้านเมืองได้อย่างหนึ่ง ซัทเธอร์แลนด์ และ เครซี่ (Sutherland & Cressey, 1955, p. 78) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในทฤษฎีของท่านชื่อ “Differential Associations Theory” ซึ่งเน้นถึงการเรียนรู้ที่ได้มาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันหรือผูกพันกันมากทางจิตใจ

สำหรับเรคเลส (Reckless, 1971, p. 77) ลงความเห็นอย่างหนักแน่นกว่า การคบเพื่อนเลวเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดปัญหาเด็กกระทำผิดและอาชญากรรม เด็กเกรส่วนใหญ่มักมีเพื่อนเป็นเด็กเกรด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่า เด็กที่กระทำผิดมักจะมีเพื่อนเกรมากกว่าเด็กที่ไม่เคยกระทำผิด นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานชี้ให้เห็นไปในแนวเดียวกันว่าเด็กนักเรียนที่มีเพื่อนซึ่งเป็นที่ยอมรับชมชอบของครู มักเป็นเด็กดี ส่วนเด็กที่มีเพื่อนซึ่งครูไม่ชอบมักจะเป็นเด็กเกร

นอกจากนี้ เบริยร์ และ พิลเลียวิน (Briar & Pilliavin, 1964, p. 40) ยังชี้ให้เห็นเพิ่มเติมอีกว่า เด็กดีที่มีอนาคตแจ่มใสมักไม่ต้องการคบค้าสมาคมกับเด็กที่เลวหรือเป็นพาลเกร เพราะกลัวจะหาเรื่องเดือดร้อนมาได้ตน ส่วนเด็กที่เกรก็มักหลีกเลี่ยงไม่ยอมคบเด็กดีหรือ “แหย” ไว้เป็นเพื่อน แต่จะแสวงหาเพื่อนที่กล้าหาญ มีผลประโยชน์เข้ากันได้ และมีเสรีภาพที่จะทำอะไรตามใจชอบไว้เป็นเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ โคเฮน (Cohen, 1955, p. 135) ที่ยอมรับว่าแก๊งเด็กเกรไม่ค่อยยอมรับเด็กดีเข้าเป็นสมาชิกของตน และถ้ารับเข้าไว้ก็ไม่ค่อยชักจูงให้กระทำผิด แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วเด็กจะคบเพื่อนโดยพิจารณาถึงทัศนคติว่าเหมือนกันหรือไม่ ชอบกระทำกิจกรรมที่ไปกันได้หรือไม่

4.9 การเสพยาเสพติดให้โทษ ยาเสพติดให้โทษหมายถึงสารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการกิน ดื่ม สูบ หรือดมก็ตาม แล้วทำให้มีผลต่ออารมณ์และความประพฤติของผู้ใช้ เช่น ผีน เฮโรอีน ยากระตุ้นประสาท และยาที่กระทำให้ประสาทหลอน เป็นต้น เมื่อใช้นานเป็นเวลานานจนติดแล้วก็ย่อมจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวงแก่เด็กและเยาวชนได้ เพราะพิษภัยของตัวยานี้เมื่อเสพไปนาน ๆ แล้วจะทำลายสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจให้เสื่อมโทรม เป็นช่องทางให้เกิดโรคร้ายเข้าเบียดเบียนได้ง่าย และเป็นที่รังเกียจของสังคม การติดยาเสพติดให้โทษนี้มักจะเป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดอื่น ๆ ด้วยและเมื่อติดแล้วทำให้เกิดความต้องการเสมอ ๆ โดยจะต้องเพิ่มปริมาณมากกว่าเดิมขึ้นไปเรื่อย ๆ ต้องหาเงินมาซื้อด้วยราคาแพง ถ้าไม่มีเงินก็ต้องลักขโมยหรือวิ่งราว ปล้นหรือชิงทรัพย์ และถ้าเป็นเด็กหรือเยาวชนหญิงก็มักถูกบังคับให้ค้าประเวณีกลายเป็นหญิงโสเภณีได้

4.10 หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นทั่วไป ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ เพราะนอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนผู้อ่านทั่วไปแล้ว ยังเป็นสื่อกลางที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ และเป็นการสะท้อนภาพของสังคมอย่างหนึ่ง ฉะนั้น หนังสือพิมพ์จะดีหรือเลวจึงขึ้นอยู่กับ การเสนอข่าวด้วย การเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ในด้านอาชญากรรมบางฉบับได้บรรยายถึงวิธีการหรือแผนของอาชญากรอันเป็นแนวทางให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างกระทำได้ เพราะเป็นการส่งเสริมความเก่งกาจของคนร้าย โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น เรียกว่าเป็นเจ้าพ่อบ้าง หรือเรียกไอ้เสือปืนไว เป็นต้น ส่วนหนังสืออ่านเล่นทั่วไปก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์เช่นกัน แต่หนังสืออ่านเล่นบางประเภทหนักไปในทางลามกอนาจารก่อให้เกิดการชั่ว และการเพาะนิสสัยที่ไม่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งยังหย่อนต่อสติปัญญาและความรู้สึก รับผิดชอบได้ง่าย ทั้งเป็นสิ่งที่โน้มน้าวให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดกฎหมายต่อไปได้

4.11 ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ถ้าพิจารณาในด้านการส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม และการพักผ่อนหย่อนอารมณ์ของประชาชนทั่วไปแล้ว ภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์นับว่าเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง ในขณะที่เดียวกันพวกสื่อมวลชนดังกล่าวมีลักษณะไปในทางไม่ดีไม่งาม หรือแสดงใจแก่เด็กแล้วโทษก็ย่อมติดตามมา เช่น เรื่องคนหลายคนรุมฆ่าหรือรุมทำร้ายคน ๆ เดียว หรือการลอบฆ่ากันอย่างเลือดเย็น ทารุณโหดร้าย เรื่องผิอาละวาดที่ทำให้คนดูขนพองสยองเกล้า หรือเรื่องการมรณคมขู่ผู้สาว เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีสำหรับเด็กที่ยังอ่อนต่อความคิด ไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรเป็นอะไร เป็นเรื่องจริงหรือเรื่องสมมติ และเป็นเรื่องที่สามารถจะค่อย ๆ ฝังอยู่ในจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของเด็กได้ ทั้งเป็นสาเหตุให้เด็กหรือเยาวชนจำไปเป็นตัวอย่างในการกระทำความผิดกฎหมายได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย จิตใจและการได้รับการศึกษาของเด็ก

สำหรับกุลชลี สุกกันทะเกตุ (2520, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียน เด็กอาจมีปัญหาจากการศึกษาเล่าเรียน จากการคบเพื่อนทำตามค่านิยมของหมู่ที่ไม่ถูกต้อง (การแต่งกาย ความประพฤติแปลก ๆ นอกแนวปกติ ทำนองโน้มน้าวไปสู่การกระทำผิด) เด็กขาดตัวอย่างและสิ่งแวดล้อมที่ชักจูงไปในทางดี ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา ทำให้เด็กสับสนหาทิศทางหรือจุดยืนที่เหมาะสมไม่ได้ทำให้มีพฤติกรรมที่ก่อคดีขึ้นได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทางเพศ จากผลสำรวจพบว่าเด็กที่มาสู่ศาลเด็กส่วนใหญ่มักมาจากแหล่งเสื่อมโทรมราว ๆ ร้อยละ 80

ความเห็นของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กเกร

การศึกษาเด็กเกรควรจะได้ศึกษาถึงความเห็นของบุคคลในวงการต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กพวกนี้ เพื่อจะช่วยให้มองเห็นลักษณะต่าง ๆ ของเด็กเกรทุกแง่ทุกมุม เพื่อจะได้หาหนทางแก้ไขและช่วยเหลือเด็กได้ถูกต้องขึ้น

ตามที่กล่าวมาข้างต้นเราทราบแล้วว่า เด็กเกรส่วนมากเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมไปในทางที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ขโมยข้าวของของผู้อื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมและผิดกฎหมาย แต่ในบางสังคมอาจจะยกย่องเด็กพวกนี้ว่าฉลาดเฉลียวเชยก็ได้ เพราะสามารถกระทำการที่ไม่มีผู้ใดจับได้ โดยทั่วไปเด็กที่มีพฤติกรรมเช่นนี้มักมาจากแหล่งที่อยู่ของคนจนซึ่งบิดามารดาบางคนไม่ถือว่าการขโมยเป็นการกระทำที่เสียหายแต่อย่างใด ในบางกรณีเด็กอาจจะเห็นตัวอย่างการขโมยมาจากบิดาของตนก็ได้

ตามสายตาของนักจิตวิทยาที่สนใจทางทฤษฎีของการเรียนรู้มีความเห็นว่า พฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมเหล่านี้เกิดจากการที่เด็กเรียนรู้เช่นเดียวกับการเรียนในโรงเรียนนั่นเอง ซึ่งจะได้กล่าวถึงให้ละเอียดต่อไป

อีกพวกหนึ่งได้แก่จิตแพทย์มีความเห็นว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กเกรเป็นต้นว่าการขโมย เกิดจากการที่เด็กมีอารมณ์ขัดแย้ง (Emotional Conflict) และเกิดความตึงเครียดขึ้น และผลักดันให้เด็กแสดงออกในทางต่อต้านสังคมคือการขโมย ส่วนความคิดเห็นของผู้เป็นเจ้าของสิ่งของที่เด็กขโมยไปก็จะต้องมีความเห็นว่าการกระทำของเด็กชั่วช้าเลวทรามมากและควรจะได้รับโทษตามกฎหมาย

ในสายตาของครู ครูมักจะเห็นเป็นของธรรมดา ๆ เพราะการขโมยหรือการขัดขืนต่าง ๆ ที่เด็กปฏิบัติมักจะมีสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เบื้องหลังซึ่งครูมักจะพบเห็นอยู่เสมอ ๆ และต้องตัดสินใจตัดสินพฤติกรรมเหล่านี้ของเด็กอยู่ตลอดเวลา

สำหรับความคิดเห็นของผู้ปกครองหรือบิดามารดานั้น ส่วนมากจะมองไปว่าการขโมยเป็นการกระทำที่ชั่วช้าเลวทราม และจะตัดสินว่าเด็กผู้นั้นเป็นเด็กที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ซึ่งจะต้องได้รับการรักษาพยาบาลจากจิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปกครองบางคนก็ตัดสินว่าเด็กพวกนี้มีนิสัยไม่ดี

ตามสายตาของเพื่อน ๆ รุ่นราวคราวเดียวกันจะมีความเห็นว่า เพื่อนที่ทำการต่อต้านต่าง ๆ เป็นผู้กล้าหาญ เพราะคนไม่กล้ากระทำเช่นเดียวกับเพื่อนผู้นั้น

ตามที่กล่าวมานี้เราจะเห็นได้ว่า บุคคลต่าง ๆ กันก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กเกรแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการศึกษาเด็กเกรจึงควรสนใจความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ข้างบนนี้ด้วย สิ่ง

สำคัญที่ควรคำนึงก็คือพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กเกรเป็นพฤติกรรมที่ซับซ้อนและมีความสำคัญแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม

ส่วนนักจิตวิทยามีความเห็นว่า พฤติกรรมของเด็กเกรส่วนใหญ่ได้มาจากการเรียนรู้และเด็กส่วนมากมาจากบ้านที่บิดามารดาไม่ปรองดองกัน (Broken Home) หรือมีฐานะยากจน (Poverty) หรือไม่ก็เกิดจากการที่เด็กปรับตัวไม่ดี นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่ของเด็กพวกนี้มักจะมีอารมณ์ที่ขัดแย้งกับบิดามารดา และเด็กที่มีการพัฒนาทางสมองช้า (Retarded Mental Development) และสาเหตุอื่น ๆ อีก

เมื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กเป็นเช่นนี้เด็กก็จะค่อย ๆ เรียนรู้วิธีการที่สังคมไม่ยอมรับต่าง ๆ เพื่อสร้างความพอใจให้ตนเอง โดยที่บางครั้งเด็กเองก็ไม่คิดว่าจะเป็นความชั่วร้ายเลย ดังนั้น นักการศึกษาและนักจิตวิทยาจึงพยายามคิดหาวิธีการที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้แต่ในสิ่งที่สังคมยอมรับโดยไม่ให้เด็กเรียนรู้ในด้านที่เป็นพาลเกร

เด็กเกรมักจะสร้างพฤติกรรมที่ซับซ้อน บางครั้งก็ยากที่จะเข้าใจการกระทำของเด็กได้ พฤติกรรมเหล่านี้สร้างความพอใจให้แก่เด็ก การขโมยสิ่งของของผู้อื่นนอกจากเด็กจะพอใจที่ได้สิ่งของมาแล้ว เด็กยังได้รับความตื่นเต้นและได้รับการผจญภัยอีกด้วย นอกจากนี้ยังจะเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนฝูงว่าเป็นคนกล้าหาญ ซึ่งเด็กจะพอใจอย่างยิ่ง

วิธีการอีกอย่างหนึ่งที่เด็กจะประพฤติเป็นเด็กเกรคือการเลียนแบบ (Imitation) เด็กมักจะเลียนแบบคนที่เด็กนิยมชมชอบ โดยไม่รู้ตัว (Unconsciously) ดังนั้น ถ้าบิดามารดาของเด็กมีพฤติกรรมทางลักษณะใดให้เด็กเห็น เด็กก็จะเลียนแบบตามด้วย

ดังนั้น ในการที่จะกำจัดเด็กเกรหรือช่วยกันลดปริมาณของเด็กเกรให้ลดน้อยลงนั้น สังคมของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านและโรงเรียนมีส่วนช่วยเด็กได้มาก ทั้งนี้เพราะในวันหนึ่ง ๆ เด็กมีโอกาสอยู่ในสถาบันทั้งสองแห่งนี้มากที่สุด ดังนั้นครอบครัวของเด็กจึงมีบทบาทที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กกลายเป็นเด็กเกรหรือเป็นเด็กที่สังคมรังเกียจได้มาก เช่นเดียวกับโรงเรียนดังกล่าวแล้ว

บทบาทของครอบครัว

ครอบครัวของเด็กหรือบ้าน ประกอบไปด้วยบิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่เด็กรักและเชื่อฟัง ดังนั้นถ้าบิดามารดาได้อุทิศเวลาของตนในการอบรมขัดเกลานิสัยเด็กและให้ความเอ็นดูแก่เด็กอย่างเพียงพอแล้ว เด็กก็จะประพฤติตนในทางที่ดีมากกว่าประพฤติตนในสิ่งที่เลวร้าย สิ่งทีครอบครัวหรือบิดามารดาจะช่วยเด็กได้มีดังนี้คือ

1. การสอนให้รู้จักระเบียบวินัย

เด็ก ๆ ไม่รู้จักว่าอะไรถูกอะไรผิดมาแต่กำเนิด ดังนั้นจึงต้องอาศัยการอบรมสั่งสอน

ให้เข้าใจว่าสิ่งใดผิดถูกอย่างไร เด็กจะต้องเรียนรู้ในการที่จะเห็นว่ความต้องการทุก ๆ อย่างของตนรู้จักสะกดกลั่นและควบคุมอารมณ์ตนเอง สิ่งใดที่สังคมไม่ชอบไม่เห็นด้วย หรือไม่นิยมจะต้องระมัดระวังไม่ฝ่าฝืน เช่นการหยิบฉวยข้าวของของผู้อื่น อยากชกต่อยตีคนอื่น หรือการทำลายสิ่งของต่าง ๆ เมื่อบันดาลโทสะขึ้นมาเด็ก ๆ ควรจะได้รับการอบรมสั่งสอนให้ปฏิบัติตนให้เรียบร้อยตามขนบประเพณีของสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครอบครัวที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เด็กเป็นคนดีต่อไป

2. เอาใจใส่ดูแลเด็กตั้งแต่อายุน้อย

เด็กเกรส่วนมากมักรู้สึกว่าคุณแม่ไม่รักตน เป็นเด็กที่มีความสัมพันธ์กับบิดามารดาไม่ดีพอ ทำให้กลายเป็นเด็กที่เกลียดโลกและเกลียดสังคมที่ตนอาศัย อยากทำร้ายและอยากเป็นศัตรูกับทุก ๆ คน ดังนั้นบิดามารดาจึงควรเอาใจใส่ให้ความรักแก่เด็กตั้งแต่วัยเด็ก เพราะความรักความอบอุ่นที่เด็กได้รับนี้จะเป็เครื่องช่วยให้เด็กมองทุกคนในทางที่ดี ไม่หาทางออกด้วยการประพฤตินทางเกร

อย่างไรก็ดี มีเด็กอยู่ไม่น้อยที่ได้รับความประคบประหงมมากเกินไป (Over Protection) ตั้งแต่วัยเด็ก ๆ จึงชอบทำอะไรตามใจตนเอง ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้และไม่ยอมอยู่ในระเบียบวินัยเป็นเหตุให้ประพฤตินเป็นเด็กเกรได้เช่นเดียวกัน การเอาใจใส่เด็กจึงควรกระทำพอเหมาะพอควรด้วย

3. การให้ความรักและความปลอดภัยแก่เด็ก

กล่าวโดยทั่ว ๆ ไปเด็กเกรหรือเด็กที่ขาดความสุข ไม่สามารถระงับอารมณ์พลุ่งพล่านของตนได้การก่อกรรมทำเข็ญของเด็กเหล่านี้ผู้ใหญ่อาจจะเห็นว่าเป็นการกระทำที่เลวร้าย แต่สำหรับพวกเด็กเกรเองพฤติกรรมเหล่านี้มีความหมายต่อพวกเขามาก สิ่งที่เด็กเหล่านี้ก่อขึ้นเกิดจากปฏิกิริยาเร่งเร้า หรือแรงผลักดันจากภายในตัวเด็กนั่นเอง ทั้งนี้เพราะเด็กหาทางตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของตน เช่น ต้องการให้มีคนรักมีคนสนใจ ต้องการความปลอดภัย ตลอดจนต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือตนดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า บ้านเป็นสถานที่เบื้องต้นที่มีความสำคัญยิ่งเกี่ยวกับการปลูกฝังนิสัยใจคอเด็กซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปในภายหน้า ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กเกิดมาจะต้องประสบและเรียนรู้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม ฉะนั้นบ้านจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดอิทธิพลของบ้านจึงมีต่อเด็กมากกว่าแห่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นของธรรมดาอยู่เอง สิ่งแวดล้อมนี้ถ้าหากเป็นไปในทางที่ดีและถูกต้องเด็กก็มีหวังที่จะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า แต่หากเป็นไปในทางตรงกันข้ามแล้วชีวิตของเด็กก็อาจจะพบกับความขมขื่นใน

ที่สุด จากการค้นคว้าได้พบสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดที่พ่อแม่ควรสร้างให้แก่เด็กมีดังต่อไปนี้ (สุชา จันทรธรม, 2507)

1. พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเขาได้รับความรักอย่างเพียงพอ
2. บิดามารดาต้องทำทุกอย่างที่เด็กเห็นว่าบิดามารดาเป็นที่พึ่งแก่เขาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
3. พยายามให้เด็กรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่มีความสำคัญ
4. พยายามจัดสถานการณ์ภายในครอบครัวให้เป็นเครื่องเร้าให้ชีวิตของเขาเจริญเติบโต
5. ควรให้สิทธิแก่เด็กตามโอกาส เพื่อให้เด็กได้มีส่วนออกความคิดเห็นได้บ้างตามสมควร

สมควร

การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้โดยถูกต้องตามลักษณะที่ดีและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่ต้องกังวลใจนั้น จะต้องอาศัยครอบครัวคอยช่วยตอบสนองความต้องการเหล่านั้นตั้งแต่เด็กยังเล็ก สิ่งที่สำคัญก็คือเด็กจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับบิดามารดาและได้รับความเอาใจใส่จากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมองเห็นคุณค่าของตนด้วย

บทบาทของโรงเรียน

แม้บ้านจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กมากที่สุด แต่โรงเรียนก็เป็นสถาบันอีกแห่งหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในตัวเด็กมากที่สุด เพราะวันหนึ่ง ๆ เด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมากเท่า ๆ กับอยู่ที่บ้านเด็กจึงอยู่ในสายตาของครูพอ ๆ กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองก็ว่าได้ สาเหตุที่เด็กเป็นพาเลเกรจึงอาจเนื่องมาจากการที่โรงเรียนใช้วิธีปฏิบัติต่อเด็กไม่ถูกต้องหรือใช้วิธีที่รุนแรงเกินไป ตลอดจนลงโทษเด็กไม่ถูกทางก็ได้ จึงขอแนะนำวิธีการต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจะช่วยเหลือเด็กได้มากกล่าวไว้ในที่นี้ดังต่อไปนี้คือ

1. จัดให้มีบริการแนะแนวเพื่อช่วยเหลือเด็ก การแนะแนวเป็นบริการที่ช่วยเด็กในการแก้ปัญหาได้มาก เป็นวิธีการแนะแนวทางให้เด็กช่วยตัวเองให้ได้มากที่สุด การแนะแนวจะช่วยเหลือเด็กได้ในสิ่งต่อไปนี้คือ

- 1.1 ช่วยให้เกิดทราบถึงความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของตนดียิ่งขึ้น
- 1.2 ช่วยให้เกิดคุ้นเคยกับโรงเรียนและแหล่งวิชาการต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้น
- 1.3 ช่วยให้เกิดได้ใช้ความสามารถของตนในทางที่ถูก เป็นประโยชน์แก่สังคมยิ่งขึ้น
- 1.4 ช่วยให้เกิดเอาชนะความบกพร่องต่าง ๆ ของตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่

อย่างมีความสุข

1.5 ช่วยให้เด็กรู้จักตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการของตนได้ถูกต้องที่สุด

2. จัดชั้นพิเศษสำหรับเด็กที่เรียนช้า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือเด็กที่ปรับตัวไม่ได้ดี ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เด็กได้ปรับตัวเองได้ดีขึ้นโดยไม่ต้องแข่งกับเด็กปกติทั้งหลาย บริการดังกล่าวนี้ช่วยให้เด็กที่บกพร่องต่าง ๆ สามารถปรับปรุงตัวเองให้เป็นพลเมืองดีได้เช่นเดียวกับเด็กปกติทั้งหลายไม่น้อยการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับเด็กและการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเป็นพิเศษอาจจะช่วยให้เด็กบางคนมีความสามารถดีกว่าเด็กปกติก็ได้

3. ครูและผู้ปกครองประสานงานร่วมกัน การที่ครูและผู้ปกครองติดต่อประสานงานกันเสมอจะช่วยให้ครูรู้จักเด็กดียิ่งขึ้น ครูอาจจะไปเยี่ยมเยียนเด็กที่บ้าน ใฝ่ถามความเป็นอยู่ของเด็ก เพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมในโรงเรียนของเด็กในขณะเดียวกันเป็นการชักชวนให้ผู้ปกครองเอาใจใส่เด็กของตนดีขึ้นอีกด้วย

4. การจัดเวลาให้เด็กได้พักผ่อน การเรียนจำเป็นอย่างยั้งที่จะต้องควบคู่ไปกับการพักผ่อน การที่ครูจะจัดให้นักเรียนมีเวลาพักผ่อนนั้นอาจจะทำได้โดยจัดให้มีการเล่นกีฬาต่าง ๆ การร้องเพลง การแสดงละคร หรือการนำไปท่องเที่ยวในระยะใกล้ ๆ เป็นการช่วยให้เด็กได้เปลี่ยนบรรยากาศจากการเคร่งเครียดลงได้บ้าง และช่วยให้เด็กแต่ละคนได้แสดงความสามารถของตนออกมาอย่างเต็มที่อีกด้วย

โรงเรียนกับการกระทำผิดของเด็ก

โรงเรียนกับเด็กมีความสัมพันธ์กันมาก และความสัมพันธ์นั้นก็แตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับเด็กในสลัมย่อมแตกต่างไปจากความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับเด็กในย่านชานเมือง หรือเด็กในเมือง ที่เป็นดังนี้เพราะปัญหาไม่เหมือนกัน เด็กในสลัมมีปัญหาแตกต่างจากเด็กชานเมืองและปัญหาเด็กชานเมืองก็แตกต่างไปจากปัญหาเด็กในเมือง ปัญหาครูและระบบโรงเรียนก็เช่นเดียวกันย่อมมีปัญหาแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ โรงเรียนในสลัมต้องประสบกับปัญหาสำคัญ ๆ มากมาย เช่น ขาดอุปกรณ์ ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ ขาดการสนับสนุนจากภายนอก เป็นต้น

โรงเรียนนั้นเราถือว่าเป็นสิ่งสาธารณะที่มีภารกิจในการฝึกอบรมเยาวชน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตร วิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ให้เด็กยึดมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมของสังคม และดำรงเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

โรงเรียนสลัมในบ้านเรานั้นอย่าว่าแต่จะขาดครู ขาดอุปกรณ์เลย แม้แต่ตัวโรงเรียนเองก็ยังมีไม่พอต้องอาศัยชาวบ้านช่วยกันจัดตั้ง ยิ่งในชนบทห่างไกลด้วยแล้วยิ่งขาดสถาบันทาง

การศึกษาเป็นอันมาก เด็กไทยจำนวนมากจึงขาดการศึกษาและกลายเป็นส่วนที่เป็นปัญหาของสังคมไป (อรรถ พูบำรุง, 2522, หน้า 58-61)

โรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กอยู่มาก ทั้งในแง่ปัญหาที่โรงเรียนก่อขึ้นมาเองและในแง่ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับโรงเรียน ซึ่งมีข้อที่ควรพิจารณาอยู่สองประการ คือ

1. โรงเรียนขาดความสนใจที่จะแสวงหาวิธีและแนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือเด็กให้เอาชนะสิ่งที่จะชักนำเด็กไปสู่การกระทำผิด

2. โรงเรียนบางแห่งเป็นตัวการทางอ้อมให้เด็กกระทำผิดโดยสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความคิดริเริ่ม ไม่สนใจต่อการเรียน ประสบความล้มเหลวในการเรียน และอื่น ๆ

โรงเรียนจะต้องพยายามหาวิธีต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของเด็ก ถ้าเด็กไม่สนใจการศึกษาเล่าเรียนเด็กก็จะหนีโรงเรียน และการหนีโรงเรียนของเด็กนี้เองที่จะทำให้เด็กกระทำผิดต่อไป

เมื่อโรงเรียนมีส่วนทำให้เด็กกระทำผิดได้ก็ยังมีทางแก้ไขได้ถ้าโรงเรียนคิดว่าเด็กที่อยู่ในโรงเรียนนั้นโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบด้วย ซึ่งอาจจะทำได้ดังนี้

1. สิ่งที่โรงเรียนมอบให้แก่เด็กนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่เด็กได้นำไปใช้ได้จริงในชีวิต สอดคล้องกับปัญหาที่เด็กต้องประสบในชีวิตข้างหน้า

2. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่มีความหมาย เกิดประโยชน์ ให้กลุ่มต่าง ๆ ได้มีการปฏิบัติร่วมกัน

3. โรงเรียนควรฝึกให้เด็กได้มีโอกาสปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนอย่างมีความรับผิดชอบ และให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ทั้งสามประการข้างต้นนี้เป็นอุดมคติที่โรงเรียนจะต้องจัดเตรียมเด็กให้เป็นพลเมืองดี รู้จักหน้าที่ เพื่อการดำรงตนอยู่ในสังคมประชาธิปไตยซึ่งทุกคนสามารถที่จะก้าวหน้าในชีวิต มีฐานะ มีเกียรติยศชื่อเสียงหรือเป็นบุคคลชั้นสูงได้ด้วยความมานะบากบั่นของตนเอง เป็นบุคคลที่พึ่งตนเองได้และสามารถร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยไม่จำเป็นต้องคล้อยตามผู้อื่นเสมอไป ยิ่งกว่านั้น โรงเรียนจะต้องหาหนทางเข้าเกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาเด็กวัยรุ่น โรงเรียนจะต้องหาทางเชื่อมโยงโรงเรียนของตนกับหน่วยงานอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานที่กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน

การเชื่อมโยงเช่นนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เด็กมีโอกาสประกอบอาชีพและพัฒนาตนเอง โรงเรียนจะต้องทำให้เด็กทุกคนแน่ใจว่าพวกเขาจะเป็นผู้มีสุขภาพดี มีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีสวัสดิภาพ มีงานทำ และการได้รับการต่าง ๆ การทำให้เด็กแน่ใจเช่นนี้จะทำให้เด็กปฏิบัติหน้าที่อย่างดีตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน เราเห็นว่าโรงเรียนนั้นประกอบไปด้วยตัวอาคาร ครู อาจารย์ นักเรียน และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ทั้งสิ่งนี้ได้ทำให้เกิดการติดต่อสังสรรค์กันขึ้นภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังทำให้โรงเรียนได้ติดต่อกับโลกภายนอกอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ของทั้งสองอย่างนี้ถ้าหากดำเนินไปอย่างไร้ความหมายหรือผิดทิศทางก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นขึ้นได้ แต่ถ้าหากได้รับการจัดการที่เหมาะสมก็จะสามารถป้องกันการกระทำผิดได้

โรงเรียนหลายแห่งในประเทศไทยไม่สามารถควบคุมเด็กให้ประพฤติตนไปในแนวทางที่เหมาะสมได้ ทั้งนี้เพราะมีข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากโรงเรียนเหล่านั้นจะได้พิจารณาข้อบกพร่องของตนเองอย่างรอบคอบแล้วนำหลักการต่าง ๆ ที่ได้เสนอแนะไว้แล้วมาใช้ ก็น่าจะแก้ปัญหาได้บ้าง เราต้องไม่ลืมว่าเราต้องฝึกคนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม การฝึกนั้นจึงต้องกระทำด้วยความจริงใจ ความตั้งใจและความมานะอดทน ไม่ทำอย่างขอไปที หรือทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนเพียงด้านเดียว แต่จะต้องทำงานเพื่องาน ทำงานแล้วไม่หวังสิ่งใดตอบแทน และเป็นผู้ที่มีความเสียสละด้วยความบริสุทธิ์ใจอันแท้จริง

ปัจจุบันยังมีครูอาจารย์อีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชน ไม่มีความสนใจในการค้นคว้าหาความรู้มาถ่ายทอดให้แก่เด็ก ไม่มีเทคนิคในการให้การศึกษา หรือฝึกอบรม ไม่อุทิศเวลาเพื่อการพัฒนาเด็ก มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมในการเป็นครูบาอาจารย์ เช่น แต่งกายไม่เหมาะสมพูดจาไม่น่าฟัง และอื่น ๆ หากครูอาจารย์คนใดกระทำตนไม่เหมาะสมดังได้กล่าวมานี้ย่อมทำให้เด็กขาดความเคารพนับถือ ไม่ศรัทธา และอาจมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งจะไม่เป็นผลดีแก่ชีวิตของเด็กเลย ดังนั้นบุคลิกภาพของผู้เป็นครูอาจารย์จึงมีความสำคัญเป็นอันมาก

แนวคิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

จากการศึกษาพบว่าปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน มีหลายประการ เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคจิต โรคประสาท การทำแท้ง เล่นการพนันหรือขายบริการทางเพศ เป็นต้น การที่เด็ก ๆ เหล่านี้เกิดปัญหานั้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อตัวของเด็กและเยาวชนเองแล้ว บางครั้งยังส่งผลกระทบต่อสมาชิกอื่นในสังคมส่วนรวมอีกด้วย ดังนั้นการจะพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ปัญหาด้าน พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางเด็กและเยาวชน

การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อย จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาหรือข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่สมาชิกส่วนใหญ่ให้การยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้นลักษณะพฤติกรรมของบุคคลในสังคม จึงถูกกำหนดให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมนั้น ๆ (ปัทมา เผือกพันธ์, 2537) ระเบียบแบบแผนที่กำหนดขึ้นมานั้นเรียกว่าเป็นบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) พฤติกรรมใด ๆ ที่ผิดแปลกไปจากบรรทัดฐานทางสังคม มักถูกกำหนดให้เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant Behavior) การเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของสังคมเกิดจากการที่สังคมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกทุกคน และไม่สามารถที่จะกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามทุกประการได้ การฝ่าฝืนกติกาของสังคมจึงได้เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในกระบวนการทางสังคม มักจะก่อให้เกิดสิ่งกระตุ้นและชักจูงให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนอยู่เสมอ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียระเบียบของสังคม (Social Disorder) ตามมา (สุพัตรา สุภาพ, 2539)

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มชิคาโกสกูล (Chicago School) ที่พิจารณาการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในระดับปัจเจกบุคคล กล่าวคือ การเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในระดับปัจเจกบุคคล กล่าวคือ การเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากกระบวนการภายในสังคม บุคคล ซึ่งจะมองรูปแบบการกระทำทางสังคมของบุคคลโดยผ่านการใช้สัญลักษณ์ อีกกลุ่มหนึ่งได้แก่ กลุ่มฮาร์วาร์ดสกูล (Harvard School) จะพิจารณาการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในภาพรวมของสังคม โดยเชื่อว่าการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสถาบันทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 2 กลุ่มต่างก็อธิบายปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนในกรณีเดียวกัน การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน อาชญากรรม (Crime) และระบบการควบคุมทางสังคม (Social Control Systems) เริ่มได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา (ปัทมา เผือกพันธ์, 2537)

ความหมายของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

เสริน ปุณณทิตานนท์ (2527) ให้ความหมายของพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่าเป็นความประพฤติที่สมาชิกในสังคมพิจารณาเห็นว่าเป็นอันตราย น่าอายหรือยอมรับไม่ได้ ผู้กระทำความผิดจึงต้องถูกลงโทษ การเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะไม่ยึดติดอยู่กับพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นพฤติกรรมที่สังคมได้กำหนดขึ้นตามเวลาสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ ดังนั้นพฤติกรรมเบี่ยงเบนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งอาจไม่ใช่พฤติกรรมเบี่ยงเบนในอีกช่วงเวลาหนึ่งก็ได้

ปกรณัม มณีปกรณัม (2549) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นพฤติกรรมที่คนบางพวกในสังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นการกระทำผิดที่น่ารังเกียจหรือบาปหุบาทตา และเป็นการกระทำที่กระตุ้นหรือเร้า หรือกระตุ้นถ้ามีผู้พบเห็นเข้า ให้คนเหล่านั้นแสดงความไม่พอใจ โกรธ เกลียด ประณาม หรือต้องการให้ลงโทษผู้กระทำ

วัชรนา คลายนาท (2530) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับการลงโทษ

อณณพ ชูบารุง (2532) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นการกระทำที่สมาชิกในสังคมพิจารณาเห็นว่าเป็นอันตราย หรือเป็นการขัดขวางความสงบสุขและความเป็นระเบียบของสังคม จำเป็นที่จะต้องหามาตรการในการลงโทษผู้กระทำหรือผู้ประพฤตินั้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นสิ่งที่สังคมกำหนดขึ้น เพราะการจะพิจารณาว่าพฤติกรรมใดเบี่ยงเบน จะต้องพิจารณาจากการกระทำที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมนั้น ๆ

ปัทมดา เผือกพันธุ์ (2537) ให้ความหมายของพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยพิจารณาเป็น 2 แนวทาง ได้แก่

1. ถ้ามองในเชิงสังคมบูรณาภาพ (Absolute View) พฤติกรรมเบี่ยงเบนจะแสดงถึงการกระทำของบุคคลที่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม (Social Rules) เป็นการกระทำที่ผิดหรือชั่วร้าย หรือเป็นอันตรายที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลให้เกิดพยาธิสภาพทางสังคม (Social Pathology)

2. ถ้ามองในเชิงสัมพัทธ์ (Relativistic View) พฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากความสัมพันธ์ของสังคมกับบุคคลหรือกับกลุ่มบุคคลที่แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะศึกษาถึงกระบวนการทาง การกระทำของบุคคลทำให้เกิดปฏิกิริยาทางสังคม เกิดการตีตราหรือการไม่ยอมรับภายใต้เงื่อนไข สถานการณ์เวลาหรือสถานที่ในขณะนั้น ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึง การกระทำที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่รบกวนความสงบสุขของสังคมหรือเป็นอันตรายต่อตัวผู้กระทำ หรือผู้อื่น การจะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ขึ้นอยู่กับเวลาหรือสถานที่ในขณะนั้น ๆ พฤติกรรมเบี่ยงเบนจะเป็นการกระทำที่สังคมเป็นผู้กำหนดขึ้นว่าการกระทำอะไรบ้างที่พึงปรารถนาและการกระทำอะไรที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งอาจจะมีลักษณะฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ก็ได้ แต่สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ๆ ไม่ยอมรับ แต่โดยทั่วไปการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนมักถูกพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ยอมรับและเป็นปัญหาต่อสังคม ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของตัวผู้กระทำและบุคคลอื่น ซึ่งผู้กระทำสมควรต้องได้รับการลงโทษ

ความสัมพันธ์ของอาชญากรรมกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

หลังจากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาพอสมควร จะเห็นได้ว่าอาชญากรรมก็คือ พฤติกรรมเบี่ยงเบนประเภทหนึ่งนั่นเอง แต่พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดในสังคม โดยเฉพาะในกรณีที่มีการตีความหมายอาชญากรรมในลักษณะที่ไม่เคร่งครัดตามกฎหมายมากเกินไปนัก กล่าวคือ เพียงแค่รูปแบบของพฤติกรรมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็เพียงพอต่อการเรียกว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนแล้ว คงไม่ต้องรอไปจนกระทั่งให้ศาลตัดสินว่าผิดและถูกลงโทษเสียก่อน จึงจะนำมาตีความว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน

อาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมทุกอย่างเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน แต่พฤติกรรมเบี่ยงเบนทุกอย่างไม่ใช่อาชญากรรม อาชญากรรมและการเบี่ยงเบน จึงเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ซึ่งเราอาจจะวางเป็นกฎทั่วไปว่าการเบี่ยงเบน คือพฤติกรรมที่มักช่วยให้มีการต่อต้านอย่างไม่เป็นแผน และอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการต่อต้านที่อยู่ภายในวงเขตของการดำเนินคดี การประณาม หรือไม่ให้เข้าพรรคเข้าพวก ส่วนพฤติกรรมที่มักจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้หรือต่อต้านอย่างเป็นทางการและมีแบบแผน (จับกุม ฟ้องร้อง ดำเนินคดี ลงโทษ) เราก็เรียกว่าอาชญากรรม ซึ่งเป็นการทำให้การเบี่ยงเบนกลายเป็นการกระทำผิดไป

จากแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งหมดไม่ใช่อาชญากรรม เราจะพบว่า อาชญากรรมมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในลักษณะของอาชญากรรมที่แฝงอยู่ในรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนบางอย่าง อาจเป็นพฤติกรรมที่สามารถพิจารณาได้ว่า มีองค์ประกอบครบถ้วนทางกฎหมายที่จะเป็นอาชญากรรม แต่สังคมจะพยายามไม่เรียกพฤติกรรมเหล่านั้นว่าเป็นอาชญากรรมหรืออาชญากรรมทั้งการที่จะดำเนินการกับผู้ที่มีพฤติกรรมเหล่านั้น ให้ห่างไกลจากวิธีการที่ใช้กับอาชญากรทั่วไป พฤติกรรมเหล่านี้ได้แก่ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ที่จะไม่เรียกหรือหลีกเลี่ยงการเรียก แม้กระทั่ง การใช้คำว่า ชูอาชญากร หรือ ทูรกรรมเยาวชน ทั้ง ๆ ที่ความจริงเด็กและเยาวชนเหล่านี้กระทำความผิดกฎหมายอาญา ก็ด้วยเหตุผลและความจำเป็นหลายประการ หรือการประกอบอาชญากรรมของผู้ที่เป็นโรคจิต โรคประสาท ก็อาจใช้คำว่า ผู้ป่วย แทนคำว่าอาชญากร และเรียกผู้กระทำความผิดกฎหมายทางแพ่งฯ ซึ่งบางกรณีก็เป็นความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับสังคมส่วนรวมได้เหมือนกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับเรื่องการค้าขาย การกู้ยืมเงิน ฯลฯ ก็จะไม่เรียกว่าเป็นอาชญากรหรือการประกอบอาชญากรรม กลับเรียกว่าเป็น “ผู้ละเมิด” เป็นต้น (ปกรณ มณีปกรณ, 2549, หน้า 40-41)

ประเภทของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

สำหรับประเภทของพฤติกรรมเบี่ยงเบนอาจแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

ไคลน์นาร์ด (Clinard, 1955, อ้างถึงใน อรรถพ ชูบำรุง, 2532) แบ่งประเภทของพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกเป็น 10 ประเภท คืออาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Crime and Delinquency) พฤติกรรมรักร่วมเพศ (Homo-sexual Behavior) เป็นพฤติกรรมของผู้ที่ชอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน โสเภณี (Prostitution) เป็นพฤติกรรมสำส่อนทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินเงินทอง โดยขาดความรู้สึกรักใคร่ทางอารมณ์ การติดยาเสพติด (Drug Addiction) การติดสุราเรื้อรัง (Alcoholism) ความผิดปกติทางจิต (Mental Disorders) การฆ่าตัวตาย (Suicide) ความขัดแย้งในจิตใจและความขัดแย้งในบทบาทในครอบครัว (Conflict in Mental and Families Roles) ความขัดแย้งในบทบาทและสถานภาพของผู้สูงอายุ (Role and Status Conflict in Old Age) และ ความมีอคติต่อชนกลุ่มน้อย (Discrimination Against Minority Groups)

ทิพวรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2528) แบ่งประเภทของพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. พฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบวิปลาส (Aberrant Behavior) การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบวิปลาส จะแสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยการปิดบังซ่อนเร้นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม เช่น พฤติกรรมการรักร่วมเพศ การติดยาเสพติด เป็นต้น ผู้ที่แสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนในลักษณะนี้มักจะมีพื้นฐานการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ดี ขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวหรือมีความรู้สึกผูกพันกับพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งที่เป็นเพศเดียวกับตนมากเกินไป หรืออาจยอมรับบรรทัดฐานทางสังคมได้แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ หรือไม่สามารถยอมรับบรรทัดฐานทางสังคมได้ตั้งแต่แรก จึงมีพฤติกรรมการกระทำผิดต่าง ๆ โดยที่ผู้กระทำไม่ได้รู้สึกว่าเป็นการกระทำผิด มีการเอาเปรียบผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย คดโกง ข่มขืนผู้อื่น เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการของตนมักเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด การก่ออาชญากรรมหรือปัญหาสังคมอื่น ๆ ได้ง่าย บางครั้งสภาพความบีบคั้นของสังคมรอบตัว ได้แก่ ครอบครัวยากจน มีหนี้สินรุงรังพ่อแม่ไม่มีงานทำหรือตกอยู่ในสภาพเจ็บป่วย ไม่มีรายได้ เด็ก ๆ อาจหาทางออกโดยการลักทรัพย์ จี้ปล้น หรือฆ่าสมาชิกทั้งครอบครัวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบวิปลาสนี้ จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่ถูกต้องและความเป็นจริง ทั้ง ๆ ที่รู้ดีเกี่ยวกับขอบเขตของกฎหมายต่าง ๆ ที่ตนเองฝ่าฝืน

2. พฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี (Conforming Behavior) พฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีจะแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยการประกาศความไม่เห็นด้วยในบรรทัดฐานทางสังคมอย่างเปิดเผย ทำทาทกกฎหมายของสังคม จะพบเห็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนในลักษณะนี้ได้จากการเดินขบวนประท้วงต่าง ๆ การเผา

หุ่นหรือเฝ้าทำลายอาคารสาธารณะ หรือแม้แต่การเผาตัวเองเพื่อเรียกร้องให้สังคมหันมาตอบสนองความต้องการของบุคคลหรือกลุ่ม การกระทำในลักษณะนี้มักจะเป็นไปเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์หรือความเป็นธรรมจากสังคม ผลของการต่อสู้อาจนำสังคมไปสู่สภาพที่ดีได้ อย่างไรก็ตาม ใน การดำเนินชีวิตประจำวันทุกคนอาจต่างก็ต้องเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์ของสังคมบ้างในเวลาใด เวลาหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากที่ใดมีกฎเกณฑ์ กติกา ที่นั่นก็มักจะมีการกระทำที่ฝ่าฝืนบ้างเป็นบางเวลา ผู้กระทำเมื่อได้กระทำออกมาแล้วรู้สึกผิดว่าได้ฝ่าฝืนมาตรฐานของสังคม พฤติกรรมนั้น ๆ ย่อมได้ ชื่อว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน แต่เนื่องจากการจะกล่าวถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบน ต้องสัมพันธ์กับ มาตรฐานทางสังคมที่ได้กำหนดขึ้นว่าจะ ไรถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ผิดกฎหมาย ดังนั้นใน การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางสังคม จึงมักจะมุ่งเน้นไปที่ พฤติกรรม เบี่ยงเบนที่เป็นอันตรายต่อสังคมที่เป็นปัญหาทางสังคมที่รุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหา อาชญากรรม และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

3. พฤติกรรมเบี่ยงเบนกับอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปัญหา อาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจัดเป็นประเภทหนึ่งของพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ เป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่ง เบกเกอร์ (Becker, 1957, อ้างถึงใน อรรถ สุวรรณบุปผา, 2518) ได้กล่าวว่า การเบี่ยงเบนไม่ใช่เนื้อหาของการกระทำผิด แต่เป็นผลจากการตั้งกฎเกณฑ์ทางสังคมมาบังคับใช้ ผู้ เบี่ยงเบนคือผู้ที่ถูกจำแนกในกฎเกณฑ์ดังกล่าว พฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงเป็นพฤติกรรมที่สังคมเป็นผู้ กำหนด และเมื่อพฤติกรรมของอาชญากร หรือการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้ถูกกำหนดขึ้น โดยสังคมเช่นกัน ดังนั้นปัญหาอาชญากรรมหรือการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงเป็นรูปแบบ หนึ่งของพฤติกรรมเบี่ยงเบน สำหรับอาชญากรรมนั้น หมายถึง ปาปการหนึ่งทางสังคมที่ เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคล และการกระทำนั้น ๆ กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม ผู้กระทำ ย่อมได้รับโทษ (อรรถ สุวรรณบุปผา, 2518) กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับข้อบังคับด้านพฤติกรรมของ บุคคลในสังคมก็คือกฎหมายอาญา และได้กำหนดขึ้นโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแล ผลประโยชน์ของสังคม เพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคลให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันถ้าใคร ฝ่าฝืนก็จะได้รับโทษตามความผิดที่เกิดขึ้น (อรรถ พ. ชูบำรุง, 2532) ดังนั้นผู้ที่กระทำละเมิดกฎหมาย อาญาก็จะเรียกการกระทำนั้นว่าอาชญากรรม โดยผู้กระทำจะเรียกว่าอาชญากร แต่เนื่องจากเด็กและ เยาวชน ยังอยู่ในวัยเยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทางอาญาและต้องอาศัยการอบรมเลี้ยงดู (Rearing Practice) และ การขัดเกลากฎทางสังคม (Socialization) การกระทำผิดจึงมักทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แม้ จะมีการกระทำผิดเช่นเดียวกับอาชญากรผู้ใหญ่ แต่การคาดหวังผลของการกระทำที่เกิดขึ้นจาก

การก่ออาชญากรรมอาจไม่เป็นเช่นเดียวกับอาชญากรผู้ใหญ่ จึงไม่ควรถูกปรักปรำว่าเป็นอาชญากร หรือขู่ว่าอาชญากรแต่เรียกว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ที่ยังสามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้กลับตัวเป็นคนดีได้ (อริญ สุวรรณบุปผา, 2518) วิธีการในการลงโทษจึงแตกต่างจากอาชญากรผู้ใหญ่

ปัจจุบันปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอันมาก ทั้งนี้เนื่องจากผลของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ซึ่งเมอร์ตัน (Merton, 1970 อ้างถึงใน อัมฉพ ชูบุรุษ, 2527) ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้บุคคลเกิดความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ทำให้บุคคลต่างก็ต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาซึ่งรายได้ ค่านิยมของสังคมในบางเรื่องได้รับการยอมรับจากกลุ่มบุคคล ทำให้บุคคลต่างต้องดิ้นรน เพื่อในบรรดาค่านิยมดังกล่าวโดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมทางวัตถุและการยกย่องผู้ที่ร่ำรวย เป็นต้น ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงสร้างของครอบครัวทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนได้รับความกระทบกระเทือน พ่อแม่มีเวลาให้แก่ครอบครัวน้อยลง เนื่องจากเหตุผลและความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ เด็กเกิดความรู้สึกละเลยความรักความอบอุ่น ในขณะที่โครงสร้างสังคมแบบสมัยใหม่เด็กมีความต้องการพึ่งพาผู้ใหญ่มากขึ้น ในการเจริญเติบโตท่ามกลางสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ประกอบกับเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมักจะประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในการปรับตัวอันเนื่องมาจากการพัฒนาการตามวัย ถ้าสถาบันครอบครัวไม่เข้มแข็ง หรือไม่可以帮助เหลือเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ ก็จะทำให้เกิดความคับข้องใจและผลักดันให้ออกมาแสวงหาความรักความอบอุ่นจากสังคมภายนอก ซึ่งอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่กระทำผิดได้ซึ่งจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของ โอลวีอุส (Olweus, 1979, อ้างถึงใน โสภานธิพัฒน์, 2536) พบว่า การมีพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยเด็กมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมอาชญากรในช่วงวัยต่อมา นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันที่พบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมส่วนใหญ่จะเคยมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวมาก่อน และ อัมฉพ ชูบุรุษ (2532) ได้ศึกษาพบว่าการที่เด็กและเยาวชนจะกระทำรุนแรงได้เช่นเดียวกับอาชญากรในวัยผู้ใหญ่ นั้น มักจะเคยมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมาก่อน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กไว้ 10 ประการ ได้แก่ เด็กเกรเร่รอนในที่สาธารณะ มั่วสุมก่อความรำคาญให้แก่ชาวบ้านและผู้สัญจรไปมา เด็กขอลอด เล่นการพนัน ดื่มสุราและเสพยาเสพติดอื่น ๆ เข้าโรงเรียน จำนำหรือสถานค้าประเวณีประพฤติดนินทาตนเองสู่สาวในที่สาธารณะ ไม่เรียนอยู่ในโรงเรียนตาม

กฎหมายการศึกษาที่เผยแพร่ในเวลากลางคืนระหว่างเวลา 22.00-04.00 นาฬิกา และหลบหนีออกจากสถานแรกรับเด็กหรือสถานสงเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยจึงขอทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนี้คือ

อรรถ สุวรรณบุปผา (2518) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. อาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายอย่างรุนแรง (Violent Personal Crime) หมายถึง อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในลักษณะของพฤติกรรมที่รุนแรง ใช้กำลังทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของบุคคลได้แก่ การฆาตกรรม การข่มขืนกระทำชำเรา การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น
2. อาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเป็นครั้งคราว (Occasional Property Crime) หมายถึง การประกอบอาชญากรรมโดยมุ่งหวังต่อทรัพย์สิน หรือการได้มาซึ่งทรัพย์สิน ได้แก่ การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ เป็นต้น
3. อาชญากรรมประเภทใช้ตำแหน่งเป็นเครื่องมือ (Occupational Crime) หมายถึง การใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ได้แก่ การทุจริต คอร์รัปชัน เป็นต้น
4. อาชญากรรมการเมือง (Political Crime) หมายถึง การกระทำอาชญากรรมที่มุ่งหวังผลทางการเมือง ได้แก่ การก่อกบฏ หรือการก่อการร้ายของกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังต่อต้านอำนาจรัฐหรือสถาบันทางการเมือง เป็นต้น
5. อาชญากรรมที่ขัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public Order Crime) หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย รบกวนความสงบสุข เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกมักก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลในสังคม ได้แก่ การเสพยาเสพติดเมสุราอาละวาด โสเภณี เร่ร่อนจรจัด บ่อนการพนัน อันธพาลและการฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น
6. อาชญากรรมเลียนแบบ (Conventional Crime) มักพบในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่เริ่มกระทำผิดโดยเลียนแบบการกระทำมาจากเพื่อน ผู้ใหญ่ หรือสื่อมวลชน ผู้กระทำผิดจะมุ่งหวังต่อทรัพย์สินโดยกระทำเป็นอาชีพพิเศษนอกเหนือจากการกระทำที่เป็นปกติในสังคม
7. องค์การอาชญากรรม (Crime Organization) หมายถึง การกระทำที่ผู้กระทำผิดมีการรวมกลุ่มกัน มีการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน มีเครื่องมือที่ทันสมัย มีกำลังทางการเงินค่อนข้างมาก มีการบังคับบัญชาตามสายงาน มีเครือข่ายการดำเนินงาน มักเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพและมักมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเมืองคอยสนับสนุน เช่น ขบวนการค้าหญิงโสเภณี ขบวนการค้ายาเสพติด บ่อนการพนัน เป็นต้น

อึ้งฉวน ชูบาร์ง (2532) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมออกเป็น 7 ประเภท คือ อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในลักษณะที่รุนแรง อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินของบุคคล อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดเป็นเหยื่อของตนเอง อาชญากรรมทางการเมือง อาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กร อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

เสริน ปุณณหิตานนท์ (2527) ได้กล่าวถึง แนวทางการมองปรากฏการณ์ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่

1. การมองปรากฏการณ์ด้านกฎหมาย (Legal Approach) สำหรับการมองปรากฏการณ์ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทางด้านกฎหมายนั้น จะมองปรากฏการณ์ในแนวทางที่กว้างกว่า ความหมายของอาชญากรรม กล่าวคือ จะครอบคลุมพฤติกรรมหลายอย่างที่จะไม่จัดว่าเป็น อาชญากรรม ถ้าผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำ หรือเป็นพฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมาย

2. การมองปรากฏการณ์ด้านสถานภาพ (Personalistic Approach) การมองปรากฏการณ์ ทางด้านพฤติกรรมนั้น จะให้ความหมายของคำว่า “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” โดยจะ แสดงให้เห็นว่ามีพฤติกรรมใดบ้างที่มีลักษณะเฉพาะอย่างว่าเป็นการกระทำผิด และเยาวชนที่ กระทำพฤติกรรมเหล่านั้น ก็จะเป็นผู้ที่กระทำผิด

นอกจากนี้ เสริน ปุณณหิตานนท์ (2527) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า เกี่ยวกับการกระทำ ผิดของเด็กและเยาวชนว่า ตามระบบกฎหมายสามัญ (Common Law) ที่ใช้ตั้งแต่ 200 ปีที่ผ่านมา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไม่แตกต่างไปจากอาชญากรรมของผู้ใหญ่ ในประเทศ สหรัฐอเมริกาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรม เช่น จงใจขัดขืนคำสั่ง ไม่อยู่ในโอวาท มีความประพฤติที่เป็นปัญหาอาจทำความเสียหายหรือเป็นภัย ต่อศีลธรรมหรือสุขภาพอนามัยของตนเองหรือผู้อื่น สำหรับในประเทศไทยได้มีการกำหนด ความหมายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ. ศ. 2499 เป็นครั้งแรกและมีการแก้ไขปรับปรุงในระยะเวลาต่อมา โดยได้ให้แนวทางการให้ ความหมายทางการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนแตกต่าง ไปจากคดีอื่น นอกจากคดีที่พิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (มาตรา 4) ความผิดที่ได้กระทำลงไปโดยเด็กและเยาวชนและอยู่ในอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนมี ลักษณะดังนี้คือ “คดีอาญา” ที่มีข้อกล่าวหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็น ความผิดและคดีอาญาซึ่งศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ออมนำให้ตามความในมาตรา 9

นอกจากความหมายที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนยังหมายถึง พฤติกรรมที่ขัดแย้งกับค่านิยม วัฒนธรรมของสังคม ทำให้เกิดการเสียดสีเหยียดต่อสังคมและตัวบุคคล

ดังนั้นในการจะวินิจฉัยว่าการกระทำใด ๆ เป็นพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน อาจพิจารณาได้ทั้งในกรอบของกฎหมาย ที่พิจารณาว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็น อาชญากรรมประเภทหนึ่ง เพียงแต่ผู้กระทำเป็นเด็กหรือเยาวชน หรือพิจารณาในกรอบของบรรทัดฐาน ค่านิยม วัฒนธรรมของสังคม ที่กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการกระทำที่ ผิดแผกหรือต่อต้านบรรทัดฐาน ค่านิยม วัฒนธรรมของสังคม ที่ทำให้เกิดการเสียดสีเหยียดซึ่งผลของการกระทำของเด็กและเยาวชนนั้น นอกจากจะเกิดปัญหาต่อตนเองแล้ว ยังนำภัยมาสู่บุคคลอื่นในสังคมได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน อาชญากรรม และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในเชิงสังคมวิทยา ผู้วิจัยจึงขอแบ่งลักษณะการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดย ประยุกต์จากการแบ่งประเภทของอาชญากรรมในทางอาญาวิทยา และแบ่งประเภทการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนออกเป็น 2 ลักษณะ โดยพิจารณาจากผลกระทบของการกระทำผิดที่เกิดขึ้นในระดับปัจเจกบุคคลหรือในระดับสังคม และเพื่อให้สอดคล้องกับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ดังนี้

1. การกระทำผิดต่อชีวิตหรือทรัพย์สินของบุคคล หมายถึง การกระทำต่อบุคคลโดยผิดกฎหมาย อันเป็นผลให้ผู้ถูกระทำหรือผู้อื่นได้รับอันตรายจากการกระทำ ทั้งทางร่างกาย หรือจิตใจ หรือเป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
2. การกระทำผิดที่ทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม หมายถึง การกระทำผิดที่ ผิดแผกบรรทัดฐานของสังคมหรือผิดแผกวัฒนธรรมอันดีงาม ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือคนกลุ่มใหญ่ ทำให้สังคมเกิดความไร้ระเบียบ ไม่สงบสุข แล้วยังอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจของผู้กระทำผิดและบุคคลในครอบครัวอีกด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง

ซัทเทอร์แลนด์ (Sutherland, 1957, อ้างถึงใน โสภา ชูพิกุลชัย ชปีลมันน์, 2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคม แก่นนำของทฤษฎีคือ การที่บุคคลประพฤติตน อย่างไรไปนั้นเนื่องจากสาเหตุจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ซัทเทอร์แลนด์ได้อธิบายไว้ว่า

1. ความประพฤติของอาชญากรเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ซึ่งนั่นหมายความว่า ความประพฤติของอาชญากรรมมาก่อน ย่อมไม่มีทางที่จะประพฤติได้อย่างอาชญากร เช่นเดียวกันกับผู้ที่ไม่เคยรับรู้หรือมีประสบการณ์ด้านเรื่องยนต์มาก่อนย่อมไม่มีความสามารถที่จะแก้เครื่องยนต์ได้
2. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการคบค้าหาสมาคมกับผู้อื่นรวมถึงด้านการสื่อสารต่าง ๆ
3. การเรียนรู้ความเป็นอาญานั้น ขั้นแรกจะเกิดในกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ซึ่งหมายความว่าสิ่งอื่นที่มีใช้กลุ่มบุคคล เช่น ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ ย่อมไม่มีความสำคัญต่ออาชญากรรม
4. การเรียนรู้นี้หมายความว่ารวมทั้งเรียนรู้ในด้านวิธีการที่จะประกอบอาชญากรรม เรียนรู้เกี่ยวกับแรงกระตุ้น เกี่ยวกับสัญชาตญาณในการที่จะประกอบอาชญากรรม และเรียนรู้ด้านเจตคติโดยรับเจตคติที่ไม่ดีสะสมไว้
5. แรงกระตุ้นและสัญชาตญาณในการประกอบอาชญากรรม นั้นจะเรียนรู้ได้จากการเกิดภาวะขัดแย้งระหว่างการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย หมายความว่าในการคบหาสมาคมนั้น บางเวลาบุคคลหนึ่งอาจถูกห้อมล้อมอยู่ท่ามกลางผู้ซึ่งเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ในอีกเวลาหนึ่งอาจถูกห้อมล้อมอยู่กับผู้ซึ่งชอบประพฤติผิดกฎหมาย
6. การที่บุคคลกระทำความผิดเพราะมีความโน้มเอียงในการที่จะฝ่าฝืนกฎหมายอยู่เหนือความรู้สึกที่จะฝ่าฝืนกฎหมาย นั้นหมายความว่าบุคคลนั้นเห็นว่ากฎหมายมีความสำคัญน้อยกว่าความต้องการที่จะกระทำผิด การที่บุคคลเป็นอาชญากรก็เพราะคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลที่เป็นอาชญากร และแยกตัวออกไปจากกลุ่มที่ไม่ได้เป็นอาชญากร ทุกคนหนีไม่พ้นการเอาอย่างในวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวของผู้นั้น
7. ความถี่ของการติดต่อสัมพันธ์หรือเข้ากลุ่มสมาคมบ่อย ๆ และระยะเวลาในการติดต่อสัมพันธ์ ทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับและสนิทสนมจากกลุ่มมากซึ่งมีมากเท่าใดก็จะยิ่งทำให้เกิดการเรียนรู้มาก และเลียนแบบก็เป็นได้ง่าย
8. กระบวนการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชญากรรม โดยการเข้าร่วมคบค้าสมาคมติดต่อกับพวกอาชญากร หรือแม้ไม่ใช่พวกอาชญากรแต่ก็ถ่ายทอดความรู้ที่จะนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมให้ได้ กระบวนการเรียนรู้นั้นมีทั้งจากคำพูด การกระทำการให้ข้อมูล
9. ขณะที่พฤติกรรมอาชญากร เป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมโดยทั่วไปของแต่ละบุคคล แต่ความต้องการและค่านิยมเหล่านี้ก็ไม้อาจใช้อธิบายพฤติกรรมของอาชญากรได้ กล่าวคือ เมื่อโจรปล้นธนาคารก็เพราะต้องการเงิน ในทำนองเดียวกันกรรมกรทำงานหนักก็เพราะ

ต้องการค่าแรงคือเงินเช่นเดียวกัน ฉะนั้น เงินหรือทรัพย์สินไม่ใช่ปัจจัยที่กำหนดว่าพฤติกรรมใดเป็นอาชญากรรมหรือไม่

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ผู้ตั้งทฤษฎีจิตวิเคราะห์คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นจิตแพทย์ชาวออสเตรียเชื้อสายยิว ฟรอยด์ได้คิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์ขึ้นเพื่อศึกษาจิตของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์แสดงออก นักอาชญาวิทยาได้นำความรู้และแนวคิดของฟรอยด์มาประยุกต์ใช้ศึกษาและอธิบายพฤติกรรมทางอาชญากร เพื่อทราบถึงสาเหตุอาชญากรรมทางจิตวิทยา (ปกรณ์ มณีปกรณ์, 2549)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ ได้พัฒนาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้เป็น 3 บทคือ

1. พฤติกรรมของบุคคลส่วนมากเป็นผลผลิตของพลังทางจิตภาค และชีวภาค ซึ่งผู้กระทำอาจไม่ได้รับรู้หรือไม่สามารถเข้าใจในปรากฏการณ์ดังกล่าว
2. ความไร้ระเบียบทางพฤติกรรมทางหน้าที่ รวมทั้งเป็นอาชญากรมักเกิดจากความขัดแย้งที่สัมพันธ์กับแรงผลักดันเบื้องต้นเหล่านี้ พยาธิทางพฤติกรรมอาจจะเป็นผลทางการระงับพลังงานสัญชาตญาณที่มุ่งสู่สำนึกในแบบเฉพาะ หรืออาจจะเป็นผลของการที่ได้รับการอบรมปลูกฝังที่ไม่เพียงพอ จนกระทั่งทำให้ไม่สามารถควบคุมแรงกระตุ้นได้ตามปกติ
3. ในการปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลต้องได้รับการชักนำเจาะลึกลงสู่ภายในจนเข้าถึงจิตใต้สำนึกของการตอบสนองเพื่อที่บุคคลจะสามารถพัฒนาการควบคุมต่อแรงกระตุ้น

ตามทัศนะของฟรอยด์ บุคลิกภาพที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของบุคคลประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (Id) อิด (Ego) อัตตา และ (Superego) อภีอัตตา

พลังสัญชาตญาณชีวภาค (Id) คือ ที่มุ่งแสวงหาความเพลิดเพลินในลักษณะของความต้องการความสุขสนุกสนานชั่วแค้นและผลักดันให้บุคคลกระทำการต่าง ๆ ของความเป็นจริงและบ่งบอกให้อิดแสวงหาความเพลิดเพลินและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อม

อัตตา (Ego) หมายถึง ไม่ได้มีลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ได้รับการพัฒนาขึ้นภายหลังคลอดและอยู่รอดของบุคคล การพัฒนาของอัตตาจึงมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

อภีอัตตา (Superego) หมายถึง ส่วนของบุคลิกภาพซึ่งทำหน้าที่ประเมินผลพฤติกรรมและลงโทษต่อบุคคล อภีอัตตาจึงเปรียบเสมือนบิดา มารดาที่คอยกำกับดูแลบุตรมิให้ออกนอกกฎนอกทาง

ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ อัดตาก็อยู่กึ่งกลางระหว่างอิดกับอีอิดที่ต่างก็ขัดแย้งซึ่งกันและกัน ตามปกติอัดตจะทำหน้าที่ประนีประนอมพลังงานทั้งสองฝ่าย โดยพยายามประนีประนอมความต้องการของอิดให้เข้ากับสภาพที่อีอิดสามารถยอมรับได้ กระบวนการนี้มีชื่อเรียกว่า “การระงับแรงกระตุ้น” สำหรับบุคลิกภาพที่ปกติทั้งสามส่วนของบุคลิกภาพย่อมทำงานสอดคล้องประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในทางกลับกัน การทำงานของทั้งสามส่วนของบุคลิกภาพย่อมขาดความสมดุลระหว่างกันในการนิยามของบุคคลผิดปกติ กล่าวได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่อัดตาไม่สามารถประนีประนอมระหว่างอิดและอีอิด ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นในสภาวะจิตของบุคคล ถ้าความขัดแย้งปรากฏในลักษณะที่อีอิดต้านเข้มแข็งกว่าอิด ความต้องการของอิดก็จะถูกผลักดันลงไปในจิตได้สำนึก ส่วนที่ถูกเก็บกดไว้นี้จะถูกเก็บรวบรวมสะสมไว้ เปรียบประดุจสารหลอมละลายได้ถูกเผาไฟ ซึ่งอาจพลุกพล่านระเบิดขึ้นมาในลักษณะของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในวันข้างหน้า ในทางตรงกันข้ามถ้าอิดมีความเข้มแข็งมากกว่าอีอิด บุคคลก็จะประพฤติปฏิบัติตามใจตนโดยมักไม่คำนึงถึงกฎหมายหรือระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งอาจรวมถึงพฤติกรรมที่เป็นการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกายและชีวิตของบุคคลอื่น ดังนั้น ถ้าอิดมีอิทธิพลเหนืออีอิด การประกอบอาชญากรรมจึงอาจเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขว่าช่วงโอกาสในการประกอบอาชญากรรมมีลักษณะคงที่ นอกจากนี้ นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ มักอธิบายอาชญากรรมว่า มีสภาพเป็นสัญลักษณ์ทางเพศ ตัวอย่างเช่น เด็กผู้ชายอาจลักขโมยกระเป๋าสตางค์ด้วยเหตุผลที่ว่า กระเป๋าสตางค์เป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนของการชดเชยปัญหาของเด็กผู้ชายที่มีพัฒนาการทางเพศไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization Theory)

ชอว์ และ แมคเคย์ (Shaw & McKay, 1942) ได้ศึกษาการกระทำผิดของเยาวชนกับเขตชุมชนเมือง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำผิดของเยาวชน กับเขตชุมชนที่พักอาศัยอยู่ โดยเฉพาะในเมืองชิคาโก ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับลักษณะทางสังคมว่า อาชญากรรมและปัญหาสังคมนั้น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางนิเวศวิทยาที่เรียกว่า “การบุกรุกการครอบครองและการสืบทอดอำนาจ” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเจริญเติบโตของเมืองในลักษณะออกจากจุดศูนย์กลาง เมื่อเขตพื้นที่ใดถูกบุกรุกโดยผู้มาอยู่อาศัยใหม่ ความผูกพันหรือกลไกการควบคุมทางสังคมของเขตนั้นก็จะถูกทำลายไป เนื่องจากผู้คนที่มาอาศัยอยู่ใหม่ จะมีลักษณะทางกายภาพและความเชื่อ ตลอดจนขนบธรรมเนียมและค่านิยมที่แตกต่างไปจากประชากรที่อาศัยอยู่เดิม ทำให้ความเป็นระเบียบของสังคมที่เคยมีอยู่ก่อนถูกทำลายไป เนื่องจากเขตชุมชนกำลังถูกเปลี่ยนแปลงและประชากรที่อาศัยอยู่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับความเสื่อมโทรมนี้ และความผูกพันระหว่างผู้อยู่อาศัยก็ลดน้อยลง ต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งเกี่ยวต่อกัน การมีกิจกรรมร่วมกันก็ลดน้อยลง

ตามลำดับ เป็นเหตุให้ผู้อยู่อาศัยไม่สามารถที่จะควบคุมเยาวชนในเขตชุมชนนั้นได้อีกต่อไป ในที่สุดเขตชุมชนนั้นก็จะกลายเป็นดินแดนแห่งความขัดแย้งระหว่างผู้อยู่อาศัย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ สีผิว วัฒนธรรม หรืออาชีพ อีกทั้งก็จะมีแก๊งวัยรุ่นมาคอยก่อความเดือดร้อนรำคาญ หรือรบกวนยวดยตลอดจนประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ ปรากฏการณ์นี้ จะพบเด่นชัดในโซนที่กำลังเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่เก่าแก่ที่สุดของเมือง ถิ่นที่อยู่ของประชากรในเขตนี้กำลังเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ เนื่องจากพื้นที่ส่วนนี้ถูกคาดหวังว่าจะถูกแทนที่ด้วยธุรกิจและอุตสาหกรรม ทำให้ส่วนนี้ของเมืองไม่มีผู้ใดอยู่อาศัยอยู่ จึงกลายเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกคนจน หรือชนชั้นต่ำในเมือง ซึ่งรวมทั้งคนต่างด้าว หรือชาวชนบทที่เพิ่งอพยพเข้ามาในเมือง เพราะค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยมีราคาถูกที่สุดในเขตนี้ของเมือง ทำให้เขตนี้เกิดสภาพที่เรียกว่า “สังคมไร้ระเบียบ” ซึ่งการที่สังคมมีสภาพไร้ระเบียบนี้เอง ได้เป็นสาเหตุของอัตราการกระทำผิดกฎหมายสูง และส่งผลให้ขนบธรรมเนียม หรือกลไกควบคุมทางสังคมที่มีอยู่นั้นลดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งไม่มีกลไกควบคุมทางสังคมเลย เป็นเหตุให้คนในเขตชุมชนนั้นมีอัตราการกระทำผิดสูงกว่าเขตชุมชนอื่น และพฤติกรรมอาชญากรรม หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนของประชากรในเขตนี้ เป็นพฤติกรรมปกติของบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ ซึ่งแสดงออกมาเพื่อตอบโต้สภาพสังคมที่ไม่ปกติ

โวลด์ และ เบิร์นาร์ด (Vold & Bernard, 1986) ได้สรุปเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของอาชญากรในแหล่งเสื่อมโทรม ไว้ดังนี้

1. โดยทั่วไปแล้ว ผู้กระทำผิดกฎหมายจะมีลักษณะไม่แตกต่างกับประชากรทั่วไปของสังคมในด้าน ระดับสติปัญญา สภาพร่างกาย บุคลิกภาพ และอุปนิสัย
2. ในชุมชนที่มีสถิติอาชญากรรมสูงจะปรากฏว่า กลไกควบคุมทางสังคมของชุมชนที่ทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชน มักจะแตกสลายหรือไม่มีที่อยู่ นอกจากนี้ ผู้ปกครองและเพื่อนบ้านมักจะยอมรับหรือไม่ต่อต้านความประพฤติผิดกฎหมาย เป็นเหตุให้เด็กถูกเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่มีการยอมรับพฤติกรรมผิดกฎหมาย
3. ในละแวกชุมชนจะเปิดโอกาสสำหรับการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การมีแหล่งรับซื้อของโจร หรือสภาพอาคารที่เสื่อมโทรมสำหรับเป็นที่ซ่อนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย อีกทั้งชุมชนยังขาดการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนในชุมชน ในด้านความพร้อม เพื่อจะออกไปประกอบวิชาชีพที่สุจริตอีกด้วย
4. เด็กและเยาวชนในชุมชนเหล่านี้ จะเริ่มเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมาย ตั้งแต่เยาว์วัย
5. บางชุมชนจะมีประเพณีในการถ่ายทอดความรู้หรือเทคนิคในการกระทำผิดกฎหมาย จากเด็กโตสู่เด็กเล็ก เช่น การชิงหรือปล้นทรัพย์สิน การลักทรัพย์ในห้างร้านการโจรกรรมรถยนต์ ฯลฯ

ซึ่งเป็นเหตุให้แต่ละชุมชนจะเป็นศูนย์รวมของผู้กระทำความผิดประเภทเดียวกันมาเป็นเวลานาน

6. การควบคุมสังคมโดยกลไกของรัฐ ไม่สามารถยับยั้งกระบวนการเรียนรู้ หรือการถ่ายทอดพฤติกรรมผิดกฎหมายเหล่านี้ได้

ทฤษฎีวิวัฒนาการรอง (Sub-culture Theory)

ทฤษฎีวิวัฒนาการรองหรือวัฒนธรรมย่อยนี้เป็นแนวคิดของ โคเฮน (Cohen) เขาได้ตั้งทฤษฎีนี้ขึ้น โคเฮนอธิบายว่า “วัฒนธรรมย่อยของบุคคลที่กระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นภายใต้วัฒนธรรมของสังคม” วัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมรองเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมใหญ่ ส่วนมากผู้กระทำความผิดมักจะยึดถือวัฒนธรรมย่อยของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าวัฒนธรรมนั้นจะมีลักษณะมั่วร้าย ผิดกฎหมายและปฏิเสธวัฒนธรรมใหญ่ เช่น วัฒนธรรมย่อยของพวกนักเรียนวัยรุ่นที่ชอบยกพวกตีกันระหว่างโรงเรียน หรือวัฒนธรรมย่อยของพวกแก๊งรถชิงมอเตอร์ไซด์ที่ส่งเสียงดังสนั่น พวกนี้จะประพฤติตนตามแบบแนวของกลุ่ม โดยไม่สนใจว่าจะเป็นการทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม เพราะพวกนี้ไม่ยอมรับกฎ ระเบียบ และกฎหมายของสังคมส่วนรวม (ปกรณ์มณีปกรณ์, 2549)

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social Control Theory)

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม ของ เฮิร์สชชี (Hirschi) พิจารณาพฤติกรรมการกระทำความผิดในลักษณะที่ต่างไปจาก ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง คือแทนที่จะมองว่าทำไมคนเราจึงกระทำความผิด กลับมองว่าทำไมคนเราจึงละเว้นหรือยับยั้งการกระทำความผิด ทั้งนี้เพราะแนวคิดนี้พิจารณาว่าบ่อยครั้งที่การละเมิดบรรทัดฐานจะนำมาซึ่งประโยชน์ หรือความพึงพอใจให้แก่ผู้ละเมิด จนทำให้คนจำนวนมากแม้จะไม่ใช่ว่าส่วนใหญ่อยากที่จะละเมิด ดังนั้นการศึกษาถึงที่มาหรือปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดแรงผลักดัน ทำให้เกิดการกระทำที่เบี่ยงเบนจึงไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น แต่ควรให้ความสนใจศึกษาดูว่าอะไรเป็นตัวยับยั้งหรือควบคุมคนส่วนใหญ่ไม่ให้เกิดแรงผลักดันที่จะเบี่ยงเบน (Liska & Reed, 1985, p. 547)

ทฤษฎีนี้มองว่า การเบี่ยงเบนเป็นเรื่องปกติ เพราะมนุษย์โดยธรรมชาติมีความชั่วร้ายอยู่ในตัว สังคมจึงต้องทำหน้าที่ที่จะเข้ามาควบคุม ดังนั้น การที่บุคคลปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมได้นั้น ก็เนื่องมาจากการควบคุมทางสังคมอยู่เหนือปัจจัยเจตนา พฤติกรรมเบี่ยงเบนจะเกิดขึ้นได้เมื่อการควบคุมทางสังคมเปราะบาง หรือถูกทำลายลง แต่เมื่อใดที่การควบคุมนั้นมีความเข้มแข็ง พฤติกรรมเบี่ยงเบนก็จะไม่เกิดขึ้น

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social Control Theory) หมายถึง ระเบียบวิธีต่าง ๆ ที่นำมาใช้จูงใจหรือเหนี่ยวนำบุคคลให้ปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่ม โดยเฉพาะหรือสังคมที่มี

ขนาดใหญ่กว่า หากการควบคุมทางสังคมใช้ได้ผล พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลก็จะสอดคล้องกับแบบอย่างพฤติกรรมที่ได้คาดหวังไว้ การควบคุมทางสังคมนำมาใช้ซึ่งกันและกัน ตัวเรามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น และในทางกลับกันคนอื่นก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเรา (จันทรเพ็ญอมรเลิศวิทย์, 2536, หน้า 4-5) หรือการควบคุมทางสังคม หมายถึง วิธีการที่สังคมส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามบรรทัดฐานและเป็นการป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน (สมพร เทพสิทธา, 2541, หน้า 2) ทฤษฎีการควบคุมแยกออกเป็นทฤษฎีย่อยที่จะศึกษาในครั้งนี้ 2 ทฤษฎี ดังนี้ คือ

1. ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory)

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมได้พยายามอธิบายให้เห็นว่าความผูกพัน ระหว่างบุคคลกับสังคมที่ดี หรือสังคมที่เป็นระเบียบแบบแผน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการควบคุม หรือยับยั้งมิให้บุคคลกระทำความผิด หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน แต่เมื่อความผูกพันทางสังคมอ่อนลง หรือสลายลง บุคคลจึงถูกปลดปล่อยจากสิ่งยับยั้ง หรือการควบคุมทำให้บุคคลมีอิสระที่จะกระทำความผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ ดังนั้นข้อเสนอของทฤษฎีการควบคุมทางสังคมก็คือ ความผูกพันต่อสถาบันทางสังคม จะทำหน้าที่เป็นกรอบในการควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Liska & Reed, 1985, p. 548)

ความผูกพันทางสังคมที่ เฮิร์สชชี (Hirschi, 1969, p. 122) ให้ความสำคัญ มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ความรู้สึกผูกพัน (Attachment) 2) ความยึดมั่นผูกพัน หรือข้อผูกมัด (Commitment) 3) ความเกี่ยวข้อง หรือการเข้าไปมีส่วนร่วม (Involvement) และ 4) ความเชื่อ (Belief)

1. ความรู้สึกผูกพัน (Attachment)

ความรู้สึกผูกพันเป็นองค์ประกอบส่วนแรกที่สำคัญที่สุด และเป็นขอบเขตที่บุคคลถูกผูกพันเข้ากับบรรทัดฐานทางสังคมของกลุ่มผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ความรู้สึกผูกพันคือการผูกพันทางความรู้สึก และใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่นที่เป็นบุคคลนัยสำคัญ หรือสถาบัน นอกจากเป็นความผูกพันทางจิตใจแล้ว ยังเป็นความรู้สึกผิชอบชั่วดี อันเป็นความรู้สึกที่มีลักษณะของการคำนึงถึงผลระยะ โยชน์ของบุคคลอื่น หรือของสังคมส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ลักษณะเช่นนี้เป็นการซึมซับหรือรับเอาบรรทัดฐานทั้งค่านิยม ทศนคติ โดยเฉพาะความคาดหวังของสังคมเข้าไปในตัวบุคคล ดังนั้นเมื่อบุคคลมีความผูกพันดังกล่าว บุคคลนั้น ๆ ก็ยากที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ ความรู้สึกผูกพันดังกล่าวอาจเป็นความรู้สึกผูกพันต่อบิดา มารดา เพื่อน ครู อาจารย์ หรือสถาบันต่าง ๆ แต่ถ้าบุคคลนั้น ๆ ไม่มีความผูกพันกับสังคม มีการกระทำที่ขัดแย้ง หรือต่อต้านกับบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็เป็นไปได้อย่างมาก ดังนั้นความรู้สึกผูกพันนี้จึงเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งบุคคลมิให้กระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

เฮิร์สชชี (Hirschi, 1969) ได้ศึกษาพบว่า ความรู้สึกผูกพันต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความผูกพันทางสังคมของบุคคลคือ ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา โรงเรียน และเพื่อนสนิท

ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา กล่าวว่ายัยรุ่นที่มีความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดาสูงจะมีโอกาสที่จะเข้าไปสู่สถานการณ์ของการกระทำผิดได้ด้วย เพราะจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับบิดามารดา อันเป็นองค์ประกอบย่อยอันหนึ่งในการควบคุมไม่ให้เกิดการกระทำผิด ในขณะที่เดียวกันถ้าชีวิตในครอบครัวไม่มีความสุข เด็กก็จะออกนอกบ้าน ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดได้ เด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบิดามารดามากเท่าไร ก็จะมี ความผูกพัน และยึดถือบิดามารดามากเท่านั้น โอกาสที่จะกระทำผิดก็ลดลง ดังนั้นการที่เด็กวัยรุ่นมีความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดามาก ก็มีความรู้สึกผูกพันกับความคาดหวังของบิดามารดามากขึ้นเท่านั้น และจะมีผลทำให้เด็กวัยรุ่นมีการยอมรับในกฎระเบียบของสังคมต่อไป

ความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียน เด็กวัยรุ่นที่ไม่ชอบโรงเรียน หรือปฏิเสธกฎเกณฑ์ของโรงเรียน มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดได้ง่าย และพบว่าเด็กนักเรียนที่ไม่สนใจต่อความคิดเห็นของครูที่เกี่ยวกับตัวเขา เด็กนักเรียนคนนั้นก็มีโอกาสที่จะกระทำผิดได้มากกว่า ซึ่งความสัมพันธ์อันนี้มีความแข็งแรง และเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงการควบคุม (Hirschi, 1969, p. 123)

ความรู้สึกผูกพันต่อเพื่อน เด็กวัยรุ่นที่ที่มีความเข้มข้นของความรู้สึกผูกพันต่อเพื่อนสนิทที่ไม่เบี่ยงเบนสูง จะมีแนวโน้มในการกระทำผิดน้อยลง Hirschi ได้ทำการศึกษาเพื่อพิสูจน์ข้อเสนอดังกล่าว และผลการศึกษาพบว่า ทั้งความรู้สึกผูกพันที่มีต่อบิดามารดาและความรู้สึกผูกพันที่มีต่อเพื่อนจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับการกระทำผิด และความผูกพันต่อผู้อื่นเป็นเพียงองค์ประกอบย่อยอันหนึ่งของความรู้สึกผูกพันทางสังคมของบุคคลเท่านั้น ซึ่งหมายความว่ายังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่มีส่วนในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล (Hirschi, 1969, p. 19)

2. ความยึดมั่นผูกพัน

นอกจากปัจจัยด้านความรู้สึกผูกพันกับสังคมแล้วทฤษฎีความผูกพันทางสังคมยังให้ความสำคัญกับ ความยึดมั่นผูกพัน หรือการมีพันธะสัญญาต่อเป้าหมายในอนาคต กำลังใจ ความรู้สึกความสามารถของตนเอง ที่จะใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแบบแผนของสังคม การมีพฤติกรรมที่ละเมิดบรรทัดฐานของสังคม จะเป็นตัวทำลายกิจกรรมที่บุคคลปฏิบัติตามปกติ บุคคลจึงไม่กล้าที่จะทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายความว่า ถ้าบุคคลพิจารณาแล้วเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์จากการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านั้น และจะไม่กระทำผิดหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เพราะจะเป็นตัวทำลายคุณค่า หรือประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันนี้ อาจสรุปได้ว่า การที่บุคคลมีความยึดมั่นผูกพันกับการกระทำที่สังคมยอมรับก็จะเป็นตัวช่วยเหนี่ยวรั้งหรือยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิดได้ เพราะโดยปกติแล้วก่อนที่จะเกิดผิด ๆ จะตัดสินใจกระทำผิด หรือแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น บุคคลจะมีการไตร่ตรอง หรือประเมินถึงผลได้ผลเสียก่อนซึ่งการคำนึงถึงผลได้ผลเสียนี้มีขึ้นเป็นเพียงการคำนึงถึงแต่ในปัจจุบัน แต่ยังคงรวมไปถึงอนาคตด้วย

กล่าวคือความยึดมั่นผูกพันกับกิจกรรมที่สังคมยอมรับก็คือการมองเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม จนไม่กล้าที่จะละเมิดบรรทัดฐานทางสังคมใด ๆ อันจะเป็นตัวทำลายตัวเองและสังคมด้วย

3. ความเกี่ยวข้อง

เป็นเรื่องของการทุ่มเวลา และพลังงานให้หมดไปกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวคือถ้าบุคคลหมกมุ่นทุ่มเทอยู่กับการทำความดี หรือการกระทำต่าง ๆ อันเป็นไปตามระเบียบบรรทัดฐานของสังคมแล้ว เขาก็จะไม่มีเวลาหรือโอกาสที่จะไปกระทำผิด หรือแม้แต่จะคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดได้เลย เนื่องจากบุคคลโดยทั่วไปจะไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในหลายลักษณะในเวลาเดียวกันได้ ดังนั้นการที่บุคคลทุ่มเทหรือเกี่ยวข้องอยู่กับกิจกรรมหรือการกระทำตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ย่อมจะช่วยลดโอกาส หรือยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

สำหรับการกระทำผิดของวัยรุ่นแล้ว ความเกี่ยวข้องกับการกระทำที่สังคมยอมรับก็คือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กิจกรรมในเชิงวิชาการ เช่น การทำการบ้าน และกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การเล่นเกม การเข้ากลุ่ม หรือชมรมต่าง ๆ Hirschi ได้กล่าวว่า ถ้านักเรียนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทั้งสองมาก ก็จะมีแนวโน้มกระทำผิดต่ำ นั่นคือกิจกรรมทั้งสองด้านมีสหสัมพันธ์เชิงลบกับการกระทำผิด

4. ความเชื่อ

ความเชื่อ ก็คือความเชื่อในความถูกต้องเชิงศีลธรรมของกฎระเบียบที่มีอยู่ในสังคม เช่น เชื่อในกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนมีเชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับศีลธรรมอันดีงามที่ชาวพุทธพึงปฏิบัติ เป็นต้น บุคคลในสังคมมีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับ หรือขนาดของความเชื่อที่มีต่อความถูกต้องชอบธรรมของกฎเกณฑ์ หรือบรรทัดฐานของสังคม โดยบุคคลจะพิจารณาว่าเขาควรจะเชื่อฟังบรรทัดฐาน หรือค่านิยมของสังคมมากน้อยเพียงใด Hirschi ได้เสนอว่า การกระทำผิดมิได้มีผลมาจากความเชื่อที่ต้องการกระทำผิด แต่กลับตรงข้าม การกระทำผิดมิได้มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้ ถ้าบุคคลขาดความเชื่อถือต่อการห้ามกระทำผิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ยิ่งบุคคลมีความเชื่อถือ หรือยึดถือในค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคม

น้อยลงเท่าใด บุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม หรือมีการกระทำผิดมากขึ้นเท่านั้น แต่ถ้าบุคคลมีความเชื่อถือในบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคมสูง ความเชื่อถือนั้นก็จะเป็นตัวยับยั้งให้บุคคลมีโอกากระทำผิดได้น้อยลง

ความผูกพันทางสังคมทั้ง 4 ประการที่กล่าวมา คือ ความรู้สึกผูกพันความยึดมั่นผูกพัน ความเกี่ยวข้อง และความเชื่อ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการกระทำผิด โดยแต่ละองค์ประกอบมีผลต่อการกระทำผิดอย่างเป็นอิสระต่อกัน

ความผูกพันทางสังคมทั้ง 4 ประการที่กล่าวมา คือ ความรู้สึกผูกพันความยึดมั่นผูกพัน ความเกี่ยวข้อง และความเชื่อ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการกระทำผิด โดยแต่ละองค์ประกอบมีผลต่อการกระทำผิดอย่างเป็นอิสระต่อกัน แต่ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงบวก เช่น ความรู้สึกผูกพันกับการยึดมั่น เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาที่เนื่องมาจากการที่เขาไม่มีความรู้สึกผูกพันกับผู้ปกครองและเพื่อน (ที่ไม่เบี่ยงเบน) หากเด็กวัยรุ่นนั้นมีความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดา และเพื่อน ก็จะทำให้เขาอุทิศตัวเองไปกับการศึกษา และการกระทำที่เป็นที่ยอมรับ (Hirschi, 1969, p. 27)

2. ทฤษฎียับยั้งการกระทำผิด (Deterrence Theory)

ทฤษฎียับยั้งการกระทำผิด เป็นทฤษฎีแนวควบคุมสังคม กล่าวคือ มนุษย์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ที่มีการคิดคำนวณถึงผลได้ผลเสียของการกระทำ ความผิดนั้นหมายถึงถ้าบุคคลพบว่าประโยชน์ที่พึงได้มีน้อยกว่าผลเสีย พวกเขา ก็จะละเว้นจากการกระทำผิด ซึ่งภายใต้ทฤษฎีการยับยั้งการกระทำผิดผลเสียที่จะได้รับคือ การลงโทษ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ทฤษฎีนี้มุ่งพิจารณาประเด็นของการควบคุมทางสังคม โดยเน้นที่การลงโทษว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่คอยควบคุม หรือยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิด

ทฤษฎีการเลียนแบบ (Law of Imitation)

การเลียนแบบ หมายถึง การเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคมโดยเกิดจากการเรียนรู้ กฎการเลียนแบบนี้ตั้งขึ้นโดยทาร์ต (Gabriel Tarde) ซึ่งเป็นนักอาชญาวิทยาผู้บุกเบิกแนวความคิดการเรียนรู้ทางสังคม ทาร์ตชี้ให้เห็นว่าอาชญากรก่ออาชญากรรมได้เพราะเคยรู้เห็นมาก่อน นั่นคืออาชญากรรมเกิดจากการเลียนแบบ เขาอธิบายเพิ่มว่า การเลียนแบบต่าง ๆ จะกระจายจากชนชั้นสูงในสังคมไปสู่ชนชั้นต่ำในสังคม การเลียนแบบเกิดจากการติดต่อสัมผัสหรือพบเห็นเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Social Learning Theory)

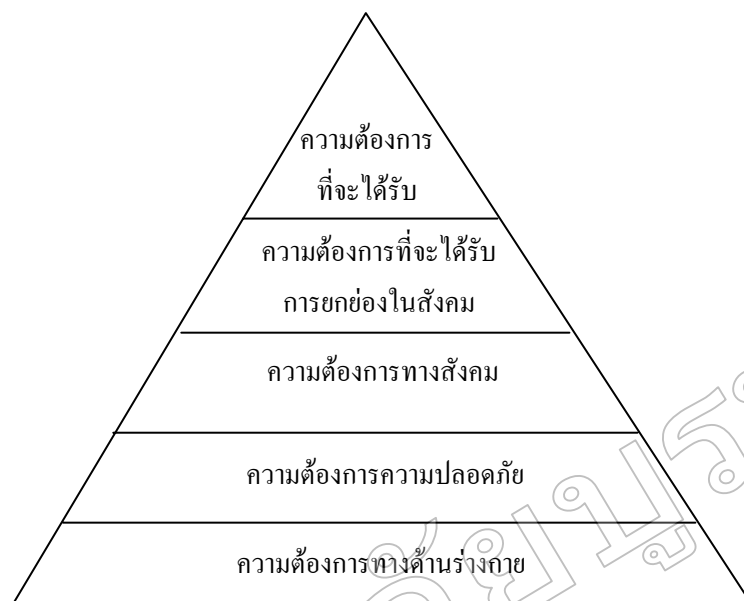
เป็นทฤษฎีของ เจฟเฟอร์รี่ เสนอไว้ว่า คนเราไม่ได้มีประสบการณ์ในอดีตที่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการกระทำสิ่งใด ๆ ในอดีตจึงไม่เหมือนกันไปด้วย อนึ่งสิ่งเร้าที่คนประสบใน

ชีวิตประจำวันก็มีความหายสำหรับแต่ละคนแตกต่างกันไปเมื่อเป็นเช่นนี้คุณภาพของสิ่งเร้าที่จะเสริมจิตใจของแต่ละคนก็แตกต่างกันไปด้วย ในบรรดาส่งเร้าดังกล่าวนี้ สิ่งเร้าบางอย่างมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการเป็นอาชญากรรม บางคนเมื่อประกอบอาชญากรรมแล้วมิได้ถูกลงโทษ ก็เป็นแรงเสริมให้กระทำความผิดต่อไปอีก แต่บางคนกลับถูกลงโทษ แรงเสริมในการกระทำความผิดก็ไม่เกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำมีผลสลับกันไป และบางทีก็ไม่ได้รับผลทั้งสองอย่างแม้กระทำความผิดอย่างไรก็ตามประสบการณ์ในอดีตมีอิทธิพลเพียงพอสอดต่อการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบัน

ส่วน อาร์เคอร์ส บอกว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นแหล่งเสริมที่มีความสำคัญมากที่สุด การเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กันในทางสังคม ตามความเป็นจริงแล้วสังคมประกอบไปด้วยวัฒนธรรมรอมมาคมาย ทำให้เราสามารถคาดคะเนได้ว่าสิ่งเร้าใดที่จะเป็นแรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพต่อบุคคล คนเราเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเงื่อนไขที่เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมนั้น การเรียนรู้จะเป็นไปโดยตรงคือมีเงื่อนไขแล้วมีการปฏิบัติไปตามเงื่อนไขหรืออาจจะเป็นไปโดยอ้อม เช่น การเลียนแบบ หรือการยึดถือตัวแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เรารู้มนั้นจะมีความเข้มแข็งหนักแน่นขึ้นหากได้รับแรงเสริมหรือได้รับรางวัล และจะอ่อนตัวลงหากถูกลงโทษ พฤติกรรมแห่งการเบี่ยงเบนจะดำรงอยู่ต่อไปหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับแรงเสริม และคุณภาพของแรงเสริม หากเงื่อนไขให้การกระทำความผิดเพิ่มแรงเสริมขึ้นเรื่อย ๆ และไม่มีทางเลือกอื่นใดที่จะเป็นแรงเสริมเข้ามาด้านทานได้ คนเราก็ชอบที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อไป (ปกรณ มณีปกรณ, 2549, หน้า 199-200)

ทฤษฎีความต้องการ (Maslow's Need-hierarchy Theory)

มาสโลว์ (Maslow, 1954) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้ตั้งสมมติฐานแห่งสิ่งจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ โดยกำหนดกระบวนการทางความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจต่อไปนั้น ความต้องการของมนุษย์จึงมีลำดับขั้นตามความสำคัญ จากระดับต่ำจนถึงระดับสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

ภาพที่ 2 ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Need-hierarchy Theory)

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต ร่างกายจะได้รับการตอบสนองภายในช่วงเวลาและสม่ำเสมอ ถ้าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองแล้วชีวิตก็จะดำรงอยู่ไม่ได้ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อนและความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Security Needs) เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความปลอดภัยก็เข้ามาแทนที่ เข้ามามีบทบาทในพฤติกรรมของมนุษย์ มีความปรารถนาที่จะได้รับความคุ้มครองภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะมีต่อร่างกาย เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม ฯลฯ มนุษย์ปรารถนาที่จะอยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบและสามารถคาดหมายได้

3. ความต้องการทางสังคม (Social for Belonging Needs) เมื่อความต้องการ 2 ประการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการที่อยู่ในระดับสูงกว่า ก็จะเข้ามาครอบงำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการที่จะได้เข้าร่วมและได้รับการยอมรับ ความเป็นมิตรภาพ และความรักจากเพื่อน ความต้องการในขั้นนี้ของบุคคลเป็นความต้องการที่ทำให้บุคคล หรือเพื่อนยอมรับในความสำคัญของตน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem or Egoistic Needs) ความต้องการอยากเด่นในสังคมรวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพ และรวมถึงความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับนับ

ถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กร หรือการที่สามารถเข้าถึงบุคคลที่สำคัญ ๆ ล้วนแล้วแต่ทำให้ฐานะของตนเด่นขึ้น

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด ความต้องการขั้นสูงสุดนี้เป็นความต้องการพิเศษ ซึ่งคนธรรมดาส่วนมากนึกอยากเป็น แต่ไม่สามารถเสาะหาได้ การที่บุคคลใดบรรลุถึงความต้องการในขั้นนี้ก็ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลพิเศษได้ เช่น นึกคิดที่อยากจะเป็นนายกรัฐมนตรี หรือนักกีฬาที่สามารถได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป แต่ละคนย่อมมีความรู้สึกแตกต่างกันไป

การดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ประวัติความเป็นมา

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิด ตามกฎหมาย ศาลได้แต่พิเคราะห์ถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะ ของความผิดที่เด็กได้กระทำความผิด แล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิด และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็ก ส่วนการควบคุมเด็กที่กระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2450 ได้มีการจัดตั้ง โรงเรียนคัดค้านานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง 10 - 16 ปี ไว้ให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย ส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการ โรงเรียนคัดค้านานให้อยู่ ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปี พ.ศ. 2478 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา โดยมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่เกิน 15 ปี) ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ขึ้นใช้บังคับ โดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้หนัก ไปในทางฝึกอบรม ไม่ใช่การทำโทษเช่นแต่ก่อน กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้ง โรงเรียนฝึกอาชีพ สำหรับเด็กที่กระทำความผิดที่มีอายุยังไม่ครบ 18 ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนคัดค้านานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ พร้อมกับ ย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ได้จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติ จัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2)

พ. ศ. 2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับเด็กไว้ฝึกอบรม ณ เยาวชนสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัศนสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่กับ กรมราชทัณฑ์

พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียนพ.ศ.2481 ได้มีบทบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถาที่ประพฤติน่าไม่สมควร แก้วและให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้อำนาจปกครอง โดยมีขอบเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น เช่น สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ วิทยาลัยพินิจประชาสรรค์ เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆ และเยาวชนสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำผิดมาโดยตลอด และเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้ก็เฉพาะสำหรับการ ปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุมและ ระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำ ความผิดซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมและมีผลเสียหายแก่เด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและ เยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 กระทรวงยุติธรรม จึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน กลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 โดยมี ที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินราชพัสดุใกล้ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี จัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2495 เป็นเงินทั้งสิ้น 1,370,000 บาท กำหนดเวลาก่อสร้าง 300 วัน

การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชน กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะ และพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมากระทรวงยุติธรรม ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล

คดีเด็กและเยาวชน พ. ศ. 2494 และพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ. ศ. 2494 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2506 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2506 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2507

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสวัสดิภาพของครอบครัว เช่นเดียวกับสวัสดิภาพ ของเด็กและเยาวชน จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ. ศ. 2534 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2535 โดยกฎหมายดังกล่าวได้เพิ่ม บทบัญญัติให้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดสากลที่ถือว่าครอบครัว เป็นพื้นฐานอันสำคัญของชุมชน การดำรงอยู่ของครอบครัว หมายถึงการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของสมาชิก ทุกคนในครอบครัว และปัญหาครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อถึงความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของทุกคนใน ครอบครัว รวมทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนชื่อของศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและ คุ้มครองเด็ก เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งตามมาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ. ศ. 2543 ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาอยู่ภายใต้ สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา 36 ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมา สังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ. ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการ ใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ. ศ. 2545 ขึ้น มีผลทำให้สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยให้มีอำนาจ หน้าที่และการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ. ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 และมีแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการดังนี้

วิสัยทัศน์: เป็นผู้นำในการพิทักษ์ผู้เยาว์ และคืนเด็กดีสู่สังคม

ถ่านิยม: สามัคคี (Unity) มีเมตตา (Kindness) มุ่งมั่น (Effort) พัฒนาเด็กและเยาวชน (Development)

พันธกิจมี 5 ข้อดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนส่งเสริม ความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม และมาตรการอื่น ๆ
2. ดำเนินการด้านคดีอาญา คดีครอบครัว กำกับการปกครองและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ป้องกันพัฒนาและสงเคราะห์ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล
3. ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ทั้งภายใน และต่างประเทศเพื่อการมีส่วนร่วม และสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชน
4. ศึกษาวิเคราะห์วิจัย และพัฒนากฎหมาย การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน รวมทั้งระบบรูปแบบวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับงานคดี และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน
5. พัฒนาบุคลากร และระบบการบริหารจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานการบริหารจัดการภาครัฐ

โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ภาพที่ 3 โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552

หน้าที่ความรับผิดชอบสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด:

1. ดำเนินการด้านการสืบเสาะ ประมวลข้อเท็จจริงในคดีอาญา คดีครอบครัว และกำกับดูแลรักษาทรัพย์สิน และสิทธิประโยชน์ของผู้เยาว์ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล
2. ดำเนินการด้านการควบคุม ดูแล บำบัด แก้ไข พื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัย และสงเคราะห์ เด็กและเยาวชน ระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
3. ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชน และประสานความร่วมมือ เพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วาทีณี จันทร์เจริญ (2544) ศึกษาเรื่อง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 180 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 91.7 มีอายุ 17 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25 โดยมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด ถึงร้อยละ 36.7 ส่วนใหญ่อาศัยรวมอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองถึงร้อยละ 61.1 เมื่อศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การกระทำผิดในอดีต พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำผิดมาก่อน ถึงร้อยละ 67.8

นวลจันทร์ ทັນชัยกุล (2534) ศึกษาบทบาทของบิดามารดาของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่มีอายุ 14-18 ปี ที่ได้รับการอบรมฝึกอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากทุกภาครวม 280 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีอายุ 15-16 ปี มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาศัยอยู่ในครอบครัวที่บิดาและมารดา มีการศึกษาต่ำโดยส่วนใหญ่จะไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพทำนา รายได้ต่ำกว่า 4,000/เดือน สาเหตุการกระทำผิดส่วนใหญ่เกิดจากการชักชวนของเพื่อน เมื่อศึกษาตัวแปรอายุกับการเคยกระทำผิดพบว่ามีความสัมพันธ์กัน เมื่อศึกษาในระดับอิทธิพล พบว่าการผูกพันระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ธีรพล ชุกตะเสวี (2540, หน้า 1-2) ศึกษาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนชาย เฉพาะกรณีอุกฉกรรจ์ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากสถานฝึกอบรมบ้านกรุณา บ้านมุทิตา และบ้านอุเบกขา พบว่า เด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์ในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 14-18 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.6 ส่วนการศึกษาของบิดามารดาจะอยู่ในระดับ ป. 4 มีพี่น้องจำนวน 3-4 คน และเป็นบุตรคนที่สอง เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่จะ

ประกอบอาชีพ รายได้ครอบครัวยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและปานกลาง และอาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยบิดามารดามีรายได้ไม่แน่นอน ในเรื่องการกระทำผิดและถูกจับในอดีต ส่วนใหญ่เยาวชนถูกพิพากษาคัดสินโดยศาลคดีเด็กและเยาวชนด้วยข้อหาลักทรัพย์ หรือผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และศาลจะคุมประพฤติ ส่วนข้อหาที่ศาลพิพากษาคัดสินให้ฝึกอบรมอยู่ในสถานฝึกอบรมสำหรับการกระทำผิดคดีอุกฉกรรจ์ในปัจจุบัน พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ถูกศาลพิพากษาคัดสินโดยศาลเด็กและเยาวชนด้วยข้อหาปล้นทรัพย์ ให้ฝึกอบรมเป็นระยะเวลากว่า 1-2 ปี

ภัทรวดี สังข์เทพ (2542, หน้า 1-2) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนชาย ในกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีทำร้ายร่างกาย โดยได้ศึกษากับเด็กและเยาวชนชายที่ศาลได้พิพากษาแล้ว และได้รับการฝึกอบรมอยู่ในสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายรุ่นใหญ่ บ้านกรุณา สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายรุ่นเล็กบ้านมูทิด และสถานกักกันและอบรมเยาวชนชาย บ้านอุเบกขา รวม 118 ราย ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาของเด็กและเยาวชนชายและบทบาทของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีทำร้ายร่างกาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนอายุของเด็กและเยาวชนชาย การอบรมสั่งสอนของบิดามารดา และการคบเพื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉล่อง สุขจันทร์ (2542, หน้า 1-2) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเจาะกรณีปล้นทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กและเยาวชนชายที่กระทำผิดในคดีปล้นทรัพย์ในกรุงเทพมหานครซึ่งศาลได้พิจารณาแล้ว และได้รับการฝึกอบรมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง จำนวน 145 คน ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวมีผลกระทบกับพฤติกรรมกับการกระทำผิดจำแนกตามความเสียหายต่อทรัพย์สิน ในขณะที่การศึกษาของเยาวชน รายได้ครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว การคบเพื่อน และภาวะการฉวยโอกาสเสกติด ไม่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการกระทำผิด

ชัยสิทธิ์ ทรัพย์สวนแดง (2542, หน้า 1-2) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวแตกแยกกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน: ศึกษากรณีสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกรุณา และบ้านปราณี โดยศึกษาเด็กและเยาวชนชายและเยาวชนหญิง บ้านปราณี จำนวน 328 คน ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างกันของลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกแยก ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวแตกแยก และความประพฤติของเด็กและเยาวชน มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน

บุญรวย เมทนีกรชัย (2542, หน้า 1-2) ศึกษาเรื่อง การกระทำผิดซ้ำของผู้หญิง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำของผู้หญิง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา

การมีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว อาชีพ รายได้ ภาระหนี้สิน ประเภทของครอบครัว สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย และฐานความผิดของการกระทำผิดครั้งแรก กล่าวคือ ผู้หญิงที่มีอายุมักจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่มีอายุน้อย ผู้หญิงที่มีการศึกษาดำเนินการกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง ผู้หญิงที่มีการเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว ผู้หญิงที่ไม่ได้ประกอบอาชีพจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ประกอบอาชีพ ผู้หญิงที่มีรายได้ต่ำจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่มีรายได้สูง ผู้หญิงที่มีภาระหนี้สินจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีภาระหนี้สิน ผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวขยาย ผู้หญิงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยที่มีการกระทำผิด จะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยที่ไม่มีการกระทำผิด และผู้หญิงที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้หญิงที่กระทำความผิดฐานความผิดอื่น

อุษา รัตนภาสุร (2542) ศึกษาการกระทำผิดคดีอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนหญิง: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปรางค์) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชนหญิงที่กระทำความผิดคดีอาชญากรรมทั้งหมด ซึ่งอยู่ในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรางค์ จำนวน 170 คน ผลการศึกษาพบว่า การพบปะติดต่อกับกลุ่มเพื่อน การถูกจับกุมของกลุ่มเพื่อนและข้อหาที่ถูกจับกุมของกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนหญิง ในขณะที่ระดับการศึกษาของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และการคบเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิด

จิราพร พานชาติ (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเยาวชนชายของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี เยาวชนชายของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาที่มีความเห็นด้วยกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเยาวชนชายของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเยาวชนชายของศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตามากที่สุด คือ ด้านการคบเพื่อน รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านสภาพครอบครัว ตามลำดับ

วาสุเทพ ทองเจิม (2540, หน้า 1-2) ได้ศึกษาเรื่องมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนชาย : โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชนชายที่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและถูกส่งตัวมาควบคุมตัวไว้ที่สถานแรกรับบ้านเมตตา เพื่อรอการสอบสวนและอยู่ระหว่างการพิจารณาจากศาลและเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนชายที่

กระทำผิดส่วนใหญ่อายุ 16-18 ปี รองลงมา 13-15 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายมากที่สุด ฐานะเศรษฐกิจแบบปานกลาง เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นครอบครัวแตกแยกมากที่สุด ฐานะเศรษฐกิจแบบปานกลาง เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ติดยาเสพติดและเคยติดยาเสพติด ชอบเที่ยวและมั่วสุมยาเสพติด

ชาญศักดิ์ จริยวิทยานนท์ (2536) ศึกษาปัจจัยต่างๆ ของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางการทางการศึกษา ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม จะพบว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไม่ได้มีสาเหตุมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง มีหลายปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิด

รัชนิย อุดชาชน (2540) ได้ศึกษาเรื่องสภาวะจิตสังคมของเด็กชายที่กระทำความผิดกฎหมายผลการศึกษาพบว่า เด็กกระทำความผิดกฎหมายมาจากครอบครัวที่บิดามารดา หย่าร้างและแยกกันอยู่ มีการศึกษาน้อย อาชีพรับจ้าง และลูกจ้าง รายได้น้อย มีบุตรตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป เด็กได้รับการเลี้ยงดูลักษณะของการทารุณกรรม และทอดทิ้ง เด็กและสมาชิกในครอบครัวมีประวัติใช้สารเสพติด และมีบุคคลในครอบครัวเคยกระทำความผิดกฎหมายชอบเที่ยวเตร่และใช้สารเสพติด

ศักดิ์ ขำคม (2540) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดกฎหมายและไม่กระทำความผิดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลการสื่อสารในครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการเกิด พฤติกรรมกระทำความผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน โดยเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายมีการสื่อสารในครอบครัวแบบเชิงบวกน้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่กระทำความผิดกฎหมาย

ชัยรินทร์ จันทร์เอี่ยม (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจ และการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมกระทำความผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน ศึกษากรณี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน คือปัจจัยในอาชีพที่มีผลต่อการทำงานของ เด็กและเยาวชนเป็นเงื่อนไขของการกระทำความผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน ปัจจัยความยากจนของครอบครัวที่นำไปสู่การกระทำความผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน ปัจจัยการใช้อำนาจในครอบครัว มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เสริมด้วยปัญหาครอบครัว ก่อให้เกิดการกระทำความผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน

นงลักษณ์ หมั่นเทพ (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่กระทำความผิด

ครั้งแรกและถูกจับเพียงข้อหาเดียว เป็นการก่ออาชญากรรมที่ไม่รุนแรงคือ เหยื่ออาชญากรรมไม่ได้ รับผิดชอบต่อหรือสาเหตุ ได้รับโทษน้อย 1-3 ปี การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยสภาพครอบครัวมี ผลต่อความรุนแรงของการก่ออาชญากรรมและปัจจัยทางสภาพเศรษฐกิจมีผลต่อจำนวนข้อหาที่ก่อ อาชญากรรม

กฤษฎ์ กิตติระพันธ์ (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมของเด็กและ เยาวชน : กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี และศูนย์ ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา 2 จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน ผลการศึกษา พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเพศชายทั้งหมด จำนวนที่ผิดมากที่สุดอยู่ในช่วง 17 ปี ถึง 46 คน มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าประถมศึกษามากที่สุดถึงร้อยละ 51.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำ ผิดของเด็กและเยาวชนมาจากสภาพครอบครัวที่ไม่ดี

สุวิทย์ จอมทรัพย์ (2541) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่าง 158 คน ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีอายุ ระหว่าง 13-14 ปี และระหว่าง 17-18 ปีการศึกษาจบ ระดับประถมศึกษา บิดา มารดา มีอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน ภูมิลำเนาส่วนมากอยู่ในจังหวัด ขอนแก่น กระทำผิดด้านลักทรัพย์เป็นส่วนมาก รองลงมา คือการกระทำผิดพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ ชิงทรัพย์ และข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน ส่วนมากมีสาเหตุคล้ายกัน ดังนี้ สาเหตุส่วนบุคคล สาเหตุทางด้านร่างกาย สาเหตุทางครอบครัว สาเหตุทางสังคม สาเหตุทางเศรษฐกิจ สาเหตุทางชุมชน สาเหตุทางวัฒนธรรม

สรารุณ สอนสนาม (2548) ศึกษาเรื่อง มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ เด็ก และเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเหตุจูงใจในการ กระทำความผิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เด็กและเยาวชนมี มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านสภาพส่วนบุคคลและร่างกายกับ ด้านครอบครัวตามลำดับ เด็กและเยาวชนมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดอยู่ในระดับน้อยใน ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

สุทธาทิพย์ จันทรวินศรุต (2538) ศึกษาเรื่องสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน: ศึกษากรณีเด็กและเยาวชนที่ต้องโทษอยู่ในสถานฝึกและอบรมบ้านกรุณา ผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นเด็ก และเยาวชนมีอายุโดยเฉลี่ย 16 ปี สถานภาพสมรสเป็น โสดปละมีการศึกษาแค่จบชั้นประถมศึกษา เท่านั้น ในขณะที่สถานภาพสมรสของบิดามารดามีการหย่าร้างสูง และกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็น

บุตรคนโตของครอบครัว และไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาอย่างพร้อมหน้ากัน ส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายมีรายได้โดยเฉลี่ยต่ำมาก เมื่อพิจารณาถึงรายได้หลักของครอบครัวโดยเฉลี่ย 8,087 บาท นับว่าน้อยมาก ในสถานะสังคมปัจจุบันที่มีค่าครองชีพค่อนข้างสูง และรายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านเพิงไม้อยู่ในบริเวณชุมชนแออัดเป็นส่วนใหญ่ และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 7 คน ความสัมพันธ์ของบิดามารดาทะเลาะกันอย่างรุนแรงจนขึ้นทุบตีกัน ประสบการณ์ในการถูกทำโทษจากบุคคลในครอบครัวและจากโรงเรียน พบว่า ถูกทำโทษบ่อยครั้งและกลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อบิดามารดาในเชิงลบ แรงเสริมในการกระทำผิดสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสภาพครอบครัวและลักษณะเพื่อนที่คบ จะติดยาเสพติด ติดการพนัน เป็นต้น และพฤติกรรมที่กระทำความผิดจนถูกควบคุมตัวส่วนใหญ่จะเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

วรพร นรเศรษฐวิวัฒน์ (2548) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนชายกับเด็กและเยาวชนหญิงที่มีปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวมีวิธีการแก้ไขปัญหาก็แตกต่างกัน แต่เด็กและเยาวชนหญิงจะใช้วิธีการหนีออกจากบ้านเป็นวิธีในการแก้ไขปัญหามากกว่าระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะลาออกหรือจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาหลังจากลาออกจากโรงเรียนเด็กและเยาวชนไม่ได้ประกอบอาชีพใดเป็นประจำ จึงมักใช้เวลาส่วนใหญ่เที่ยวเตร่กับกลุ่มเพื่อน การศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จบการศึกษานุปริญญา ระดับปริญญาตรี และไม่ได้รับการศึกษาอย่างละ 1 คน สาเหตุการกระทำผิดเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่คิดว่าเป็นปัญหาครอบครัวเป็นสาเหตุ ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดอย่างเดียวกัน แต่บางส่วนคิดว่าเป็นปัญหาครอบครัวมีผลต่อการกระทำผิดแต่ไม่ใช่สาเหตุหลัก